Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 605 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1886 (Ն. Տ.) 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1886 15 ՌԷՊԻ ԻՒԼ ԱՒԷՐ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան

اداره‌سی عرتمی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	դահեկան արծաթ	200
» » վեցամսեայ	»	100
» » եռամսեայ	»	50
Գաւառաց » եւ օտարական Թղթատարութեան տարեկան	»	240
Գաւառաց համար եւ օտ. Թղթատարութեան [illegible]	»	120
		58
Օտար էր		26
Գներու գրու յայտարարութեան	Կը տնօրինութեան վրայ է, գրութիւն եւ չորեքը	

...ՈՒՆԻ ԿԸՆԴՐՈՆՈՒԹԻՒՆ
ԻՍՏԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գործակալութեան ձեռամբ, Գարա–քէօյ, Տէյիրմէն–խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1886

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՒՈՅՆ ԱՌԹԻՒ

1885 տարին Թուրքիոյ համար չատ մը նկատմամբ նշանակելի տարի մ'եղաւ ։ 1886 տարին կերպիւ իւիք չարունակութիւն մը պիտի լինի նախորդին մէջ սկսուած կարգ մը ձեռնարկութեանց և բացուած ինչ ինչ ծանրակշիռ խնդրոց ։ Կ'ուզենք, լոկ ներքին տեսութեամբ մը, նշանակել նախ զօրեղ մղումը զոր սամ. կառավարութիւնը, բոլորովին նոր և լուսամիտ քաղաքականութեամբ մը, սկսաւ տալ Հանրային Կրթութեան ծաւալման, մանաւանդ մեր մահմէտական հայրենակցաց մէջ։ Ի Կ. Պոլիս, մասնագիտական բարձրագոյն վարժարանք նիւթական և բարոյական նոր ոյժեր և նոր կարգեր ու կանոններ ստացան։ Գաւառաց մէջ, հարիւրներով բացուեցան նախակրթարանք, մինչեւ իսկ Քրդաց մէջ։ Մահմէտական տարերաց ժամանակիս ոգւոյն համաձայն դաստիարակումը Տէրութեան պիտի տայ մեծ ոյժ մը, զոր չի կրնար անտես ընել ամեն ոք որ քիչ մը ուշադրութեամբ դիտէ Թուրքիոյ ապագան ։ Մահմէտական և ոչ-մահմէտական հպատակներէն կանոնաւորապէս կ'առնուին «կրթական տուրք,» տասանորդաց և կալուածական տրոց վրայ ծանուցեալ յաւելմամբն, և անոնց հասոյթք կը յատկանան պետական վարժարաններ բանալու, ուր անխտիր պիտի ընդունուին Մահմէտականք և Քրիստոնեայք։ Մինչեւ ցարդ չհաստատեցաւ այն կարծիք թէ Բ. Դուռը պիտի հաճի զանազան Պատրիարքարաններուն յանձնել այս կրթական տրոց հասոյթէն իւրաքանչիւրի բաժնին ինկած մաս մը, անձնիւր ազգութեան կրթական պէտքերուն գործածուելու համար ։ Մէարիֆին գաղափարն եղած լինել կը թուի նահանգաց կեդրոններուն մէջ Կ. Պոլսոյ Ղալաթա-Սէրայի վարժարանին պէս պետական դպրոցներ բանալ, ուր ամեն ազգէ աշակերտք յաճախեն, և գաւառային երկրորդական քաղաքաց մէջ հաստատել այն բարձրագոյն վարժարանաց համար նախապատրաստական դպրոցներ ։ Գաւառներէն լուր կայ թէ ուրեք ուրեք այս նոր դպրոցք արդէն բացուած են, և թէ քրիստոնեայ տղայք եւս կը յաճախեն անդ ։ Կուսակալք ոմանք, որ պահ մը նոր ճամբաներու շինութեան համար գովելի մրցում մ'ունեցած էին, այժմ իրարու հետ կը մրցին դպրոցական գեղեցիկ շէնքեր կառուցանելով։ Ընդհանուր առմամբ, չատ ուրախալի շարժում մ'է այս, որ անշուշտ գրգիռ մը պիտի լինի նաեւ հպատակ ազգութեանց, ըստ կարի օգտակարապէս գործածելու այն կրթական միջոցներ զորս ամենայն ազատութեամբ կը վայելեն միշտ ։ Թէպէտ, ըստ նոր հրահանգաց, կարելի չէ կրթական և եկեղեցական նոր շէնքեր կանգնել առանց կանխաւ արտօնութեան, և թէպէտ, 1885 տարւոյն մէջ, տեղական իշխանութիւնք ուրեք ուրեք դադրեցուցին կրթական և եկեղեցական շինութիւններ, որոց ձեռնարկուած էր առանց արտօնագրի, բայց երբ այս հրամանագրաց տրամադրութիւնք յարգուելով կեդրոնական իշխանութենէն արտօնութիւն խնդրուած է, չենք յիշեր պարագայ մը ուր այնպիսի արտօնութիւն մը մերժուած լինի, կամ մերժուի այսուհետեւ ։

* * *

Ուրիշ ուղղութեամբք եւս կան բարենորոգմանց սկզբնաւորութիւնք կամ չարունակութիւնք, որք 1885 տարւոյն կը վերաբերին ։ Տէրութեան [illegible] ըստ կարի եւրոպական կարգաց ու կանոնաց վրայ ձեւելու գործն ամ ըստ ամէ յառաջ կը տարուի ։ Տէրութեան [illegible] եւս այսօր անշուշտ աւելի խնամով կը մատակարարուին քան մի քանի տարիներ յառաջ ։ Կայսերական Անձնական Գանձուն մատակարարութիւնն, ընդ տնօրինութեամբ Վսեմ. Յակոբ փաշայի, եւրոպական օրինակելի կանոնաւորութիւն մը ստացած է։ Վերջին պատերազմէն ի վեր, Տէրութեան հասոյթք չատ պակսած էին թէ՛ ուղղակի և թէ՛ անուղղակի.— ուղղակի, երկրաց և բնակչաց կորուստներով, որովք այսօր Տէրութեան տուրք չեն վճարեր քանի մը երեւելի գաւառներ և մի քանի միլիոն բնակիչներ, համեմատաբար աւելի բարեկեցիկ քան երկրին այլ մասանց բնակիչներն. և անուղղակի, այն անկմամբ որ տեղի ունեցաւ սամ. իշխանութեան ներքեւ գտնուող ժողովրդոց նիւթական բարգաւաճման մէջ, իբրեւ հետեւանք բազմադիմի աղէտից վերջին պատերազմին։ Եւ սակայն, ելմտական այս կարի անձուկ վիճակով հանդերձ, կառավարութիւնը կարող եղաւ 300,000 զօրք պատերազմական վիճակի մէջ դնել և զինուորական ամեն պատրաստութիւն կատարել՝ առանց դպչելու այն տարեկան գումարին զոր յատկացուցած է իւր պարտատերաց ։

Վերջացող տարւոյն մէջ երկրին [illegible] և [illegible] վիճակը չատ ողբալի էր ։ Բայց այս ցաւալի կացութեան մէկ նկարագրութիւնն արդէն Առեւտրական Սենեկի Լրագրէն արտատպելով հրատարակած ենք մեր դեկտ. 24 ի թուոյն Ներքին Տեսութեան մէջ, և այսօր չենք ուզեր կրկնել նոյն տխուր դիտողութիւնները ։

* * *

[illegible] տեսութեամբ, սամ. զինուորական իշխանութիւնք առանց մեծ դժուարութեան զսպեցին կամ զսպելու վրայ են ինչ ինչ ապստամբական շարժումներ Առնաւուտներուն և Արաբներուն մէջ ։ Թերեւս Մեհտիին շարժումներէն գրգռեալ, Արաբիոյ անապատաց բնակիչք խռովութիւն ցուցնել սկսան ։ Բայց շնորհիւ նոր օգնութեանց որք վերջերս ղրկուեցան, տեղւոյն հրամանատարք շուտով խաղաղութիւն պիտի հաստատեն այն կողմեր ։ Իսկ Քրդաստան հանդարտ մնաց այս տարի, և Տէրսիմէն, կամ հարաւային գաւառներէն ուր երբեմն ընդհարմունք անպակաս էին, ո՛ և է ձայն չլսուեցաւ, եթէ ի բաց առնունք Պաղտատի կողմերը Պարսկաստանի սահմանաց վրայ հրոսախմբոց հետ մերթ ընդ մերթ տեղի ունեցող աննշան կռիւները։

* * *

[illegible] տեսութեամբ, Բարձր. Սայիտ փաշայի Նախարարութեան անկումն, 1885 տարւոյն գլխաւոր դէպքերէն մին, ունեցաւ ինչ ինչ նշանակելի հետեւանքներ ։ Անգլիոյ հետ յարաբերութիւնք զգալապէս բարւոքեցան Բարձր. Քեամիլ փաշայի Նախարարապետութեան օրով, թէեւ Անգլիոյ մէջ կատարուած նախարարական փոփոխումն եւս ազդոր նպաստեց մեծապէս ։ Եգիպտոսի խնդրոյն վրայ Անգլիոյ հետ սկզբնական համաձայնութիւն մը գոյացաւ ։ Երից Կայսրութեանց հետ հաստատուած լաւ յարաբերութիւնք անվթար պահուեցան, և Րումէլիի խնդրոյն մէջ Ռուսիոյ և Բ. Դրան շահերն առաջին տեսութեամբ չատ համաձայն գալով, Սայիտ փաշային իշխանութեան միջոցին Ռուսիոյ հետ հաստատուած ջերմական յարաբերութիւնք նոյնութեամբ չարունակեցան նորա յաջորդին օրով ։

Սայիտ փաշայի Նախարարութեան վերջերն արդէն բարեփոխում մը դիտելի էր Պատրիարքարանաց հետ Բ. Դրան յարաբերութեանց մէջ։ Առանձնաշնորհմանց խնդրոյն վիճաբանութիւնը փակուած էր, ամեն ինչ նախկին վիճակին մէջ թողուելով։ Այս գոհացուցիչ վիճակ ամրապնդեցաւ արդի Նախարարութեան օրով, որոյ հայրենասէր, իմաստուն և հեռատես քաղաքականութիւնն ապաքէն ուրիշ ուղղութեամբք եւս ընդհանուր գոհութիւն պատճառած է։ Բ. Դուռն, ըստ իւր լաւագոյն աւանդութեանց, բոլորովին չէզոք մնաց հպատակ ազգութիւններն յուզող Պատրիարքական և կրօնային ուրիշ տեսակ խնդրոց մէջ։

* * *

Բայց անտարակոյս 1885 տարւոյ մեծագոյն դէպքը Թուրքիոյ համար՝ եղաւ [illegible] վերաբացումն, որ չգիտցուիր թէ ո՛ւր կանգ պիտի առնու այս տարի ։ Պուլկարք, թէ՛ Պուլկարիոյ և թէ՛ Արեւելեան Րումէլիի մէջ, երկար ժամանակէ հետէ կը պատրաստուէին ազգային միութեան ։ Ռուս գործակալք զանոնք քաջալերած էին առ այս։ Սեպտ.ի սկիզբը միութիւնն հռչակուեցաւ Փիլիպէի մէջ, Կավրիէլ փաշային և նորա կառավարութեան տապալմամբ, որ տեղի ունեցաւ ամենայն բարեկարգութեամբ։ Գուրպան Պայրամին նախընթաց օրը կատարեցաւ այս շարժում, որ չատ խնամով և խոր լռութեամբ պատրաստուած կը թուէր, և խոհեմութիւն համարուեցաւ զինուորական միջոցներու չդիմել անմիջապէս։ Ալեքսանդր Իշխանը շարժման պարագլուխ հանդիսացաւ, կասկածելով թէ, հակառակ պարագային մէջ, Պուլկարք ո՛չ եւս պիտի ճանչէին զինք ։ Ռուսիա պարսաւեց զայս շարժում, ո՛չ թէ լոկ ձեւի համար, այլ ի բոլոր սրտէ և անկեղծապէս. զի չուզեր որ Պուլկարաց ազգային բաղձանաց պսակումը տեղի ունենայ հակառուս Իշխանի մը օրով, հակառուս ազդեցութեանց ներքեւ։ Պուլկար բանակին ռուս սպայք ետ կանչուեցան. Ալեքսանդր Իշխանը ռուս բանակէն արտաքսուեցաւ. Ռուսիա գերիշխան Պետութենէն աւելի նախանձախնդիր հանդիսացաւ իրաց նախկին վիճակին վերահաստատման ։ Անգլիա, ընդհակառակն, նկատելով թէ Արեւ. Րումէլիի Պուլկարիայէն անջատումն ինչ նպատակաւ որ յղացուած էր, — Պուլկարաց ազատագրութիւնը ռուսական ազդեցութենէն, — արդէն ի կատար հանուած կրնար նկատուիլ այնու և թէ օգուտ չունէր ընդդիմանալ ազգային բաղձանաց այս ինքնաբուխ արտայայտման, որոշապէս առաջարկեց ճանչել՝ չափաւորեալ ձեւով մը՝ Պուլկարաց միութիւնը ։ Տէրութեանց միջեւ թերեւս իրաւախոհութիւն մը գոյանար. բայց Սերպիա և Յունաստան յայտարարեցին որ եթէ պուլկարական միութիւնը ճանչուի, իրենք եւս հող կը պահանջեն իբրեւ փոխարինութիւն, Պալքանեան Պետութեանց միջեւ ոյժի հաւասարակշռութիւն վերահաստատելու համար ։ Սերպիա պատրուակ գտաւ Պուլկարիոյ հետ գժտելու, որ քանիցս յանաց գոհացում տալ Սերպիոյ դիւրագրգռութեան ։ Միլան Թագաւորն ամենայն յախորտանօք պատերազմ հրատարակեց Պուլկարիոյ դէմ, և ի սկզբան սերպ զօրքերն ամեն յաջողութիւն ունեցան։ Պուլկարք յանկարծակիի եկան. հրամատար չունէին, և գրեթէ առանց ծանր դիմադրութեան թողուցին իրենց առաջին դիրքեր ։ Բայց Ալեքսանդր Իշխանն որ այն միջոցին Փիլիպէ կը գտնուէր, Արեւ. Րումէլիի զօրքերով հասաւ գերագոյն վայրկենին, և Սոֆիայէ քիչ հեռի, Սլիվնիձայի (Հալգալը) կիրճերուն առջեւ կասեցուց երեք թեւով Պուլկարիոյ մայրաքաղաքին վրայ յառաջացող թշնամին ։ Իշխանին ռազմագիտութիւնն և անձնական քաջութիւնը, պուլկար զօրաց հայրենասիրութեան և անձնուիրութեան հետ միացած, փառաւոր յաղթանակ մը շահեցուցին Պուլկարիոյ, և Միլան Թագաւորը գլխիկոր նահանջեց իւր երկիր, ուր յաղթական Պուլկարք հետեւեցան նմա, և յետ նոր յաղթութեանց, տիրեցին Բիրոտի, ուր հազիւ Աւստրիոյ զինեալ միջամտութեան սպառնալիքները կասեցուցին Իշխանն և զ'իւր եռանդալից բանակ ։ Զինադադար մը կնքուեցաւ միջազգային յանձնախմբի մը ձեռամբ, որ ճանչեց Պուլկարիոյ յաղթութիւնն, և նախ Սերպերուն պարպել տալէ յետոյ Վիտինի գաւառը զոր գրաւեր էին՝ առանց բերդին տիրել կարենալու, Պուլկարներն ալ Բիրոդէ ելնել պարտաւորեց, և այսպէս իւրաքանչիւր կողմ իւր երկիր քաշուած, հաշտութեան կնքման ձեռնարկուեցաւ ։

* * *

Բայց այս հաշտութեան կնքման և Պալքանաց մէջ խաղաղութեան վերահաստատման գործը ծանր դժուարութեանց կը բախի ։

Սերպիա պարտութիւն չի խոստովանիր. պուլկարական միութիւնը չընդունիր, և պատերազմի վերսկսման պատրաստութիւններ կը կատարէ, հակառակ Տէրութեանց բացորոշ յանձնարարութեան։ Յունաստան յոյժ գրգռեալ վիճակի մը մէջ է, և եթէ հողային փոխարինութիւն մը չստանայ, իւր համախմբած զօրքերուն սահմանագլուխն անցնելու հրաման տալ աչքն առած է։ Պուլկարք Միութեան վրայ կը պնդեն, զոր արեամբ նուիրագործուած կը համարին, և չեն ընդունիր ուրիշ ո՛ և է կարգադրութիւն որոյ էական տարրը չլինի Միութիւն ։ Միւս կողմէ, կը կասկածուի թէ Տէրութիւնք ոմանք, մանաւանդ Ռուսիա և Աւստրիա, անկեղծապէս փափաքող չեն խաղաղութեան վերահաստատման. թէ իրենց յատուկ հաշիւներ ունին, և թէ առանց մեծ դժգոհութեան թոյլ պիտի պիտի տան որ առաջիկայ գարնան Պալքանեան Թերակղզին ընդհանուր պատերազմի մը դաշտ դառնայ ։ Գարատաղի խլրտումն եւս այս տեսութեամբ ուշադրաւ իրողութիւն մ'է ։ Խնդրոյն միակ նպաստաւոր կողմը սա է թէ, հաւանական է որ Բ. Դուռն և Ալեքսանդր Իշխանն ուղղակի բանակցութեամբ համաձայնին Րումէլիի խնդրոյն վրայ ։ Բայց եթէ մինչեւ իսկ այսպիսի համաձայնութիւն մը գոյանայ, դժուար է գուշակել թէ Սերպիոյ և Յունաստանի յարուցած խնդիրք ինչպէս պիտի լուծուին ։

Պալքանեան խնդրոյն առթիւ ընդհանուր ուշադրութիւն գրաւեց Թուրքիոյ ներքին զօրութիւնն ու պատրաստութիւնն, որով քիչ ժամանակի մէջ կարող եղած էր 300էն մինչեւ 350 հազար զօրք զինուց ներքեւ դնել և փոխադրել իւր եւրոպական վտանգեալ սահմանագլուխները ։ Պահ մը ասիական սահմաններուն եւս ուշ դարձուց կառավարութիւնը, կասկածուելով թէ այն կողմէ խնդիր մը կ'ուզէ յարուցանել Ռուսիա ։ Թէպէտ այս կասկած ցարդ չէ ստուգուած, փափաքելի էր որ Կարնոյ, Պայազիտի, Վանայ, Բաբերդի և Տրապզոնի ամրութեանց միշտ մեծ խնամ տարուէր. զի անոնք կը կազմեն Տէրութեան ասիական երկրաց պաշտպանութեան առաջին և գրեթէ միակ գիծը ։

* * *

1885 տարին ուրեմն 1886 ին կը կտակէ Թուրքիոյ համար կենսական կարեւորութիւն ունեցող այս Պալքանեան խնդիրն, և ընդ նմին [illegible], որ 1885 տարւոյն մէջ եւս չլուծուեցաւ ։ Անգլիոյ բոլոր արշաւանքներն ի դերեւ ելան, և ճիշտ այն պահուն որ կը կարծուէր թէ անոնք նպատակին պիտի հասնէին, սպաննուեցաւ ի Խարդում Կորտոն զօրավարն, որ իւր յանդուգն քաջութեամբ եզական համբաւ մը ստացած էր վերջին երկու տարւոց մէջ։ Անգլիա տակաւին կը զբաղի ետ մղելու Սուտանցւոց արշաւանքն, որք, կրօնային մոլեռանդութեամբ ոգեւորեալ, անդադար կը դիմեն դէպ յԵգիպտոս ։ Այս շարժում բնականապէս դժգոհութեամբ կը դիտուի Կ. Պոլսոյ մէջ ալ, և կ'երեւի թէ Սուտանեան խնդիրը չպիտի լուծուի մինչեւ որ Վեհ. Սուլթանին կառավարութիւնը գործնականապէս միջամտէ, իբրեւ մահմէտական կառավարութիւն որ բարոյական մեծ հեղինակութիւն ունի արաբ ցեղերուն մէջ ։ Այս միջամտութիւն եւս 1885 տարիէն կտակեալ բաւական ծանր խնդիր մ'է Թուրքիոյ համար ։

* * *

Այսպէս, ցաւալի է հաստատել, ակնարկ մը նետելով իրաց վիճակին վրայ ի սկզբան 1886 տարւոյ, թէ, ըստ ամենայն երեւութից, Թուրքիա այս տարի եւս չատ չպիտի կրնայ վայելել խաղաղութիւն և հանդարտութիւն, որք այնչափ անհրաժեշտ են ներքին հարկաւոր բարենորոգումներ մուծանելու կամ չարունակելու, արհեստներուն եւ վաճառականութեան անկեալ վիճակը բարւոքելու, տնտեսական զարգացման ճիգերուն նոր մղում մը տալու, և նախորդ տարւոց վէրքերը դարմանելու ։ Թուրքիա, խաղաղութեան անգին բարիքներն ըստ արժանւոյն գնահատելով, անշուշտ իւր կողմէ ամեն ջիջում պիտի ընէ ընդհանուր չփոթութեան մը առաջքն առնլու համար, և տարակոյս չունինք թէ, քաղաքական այս ծանր խնդրոց ամեն հարկաւոր խնամք տանելով հանդերձ, Կայսերական Կառավարութիւնն անտես չպիտի ընէ այն ներքին բարւոքման խնդիրներն, որոց նպաստաւոր և շուտափոյթ լուծումէն միայն երկիրը կրնայ ակնկալել տեւական օգուտ ։

—)(14)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՄԱԹԻԱՍ ՍԱՆՏՈՐՖ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Դ.

ԾԱԾԿԱԳԻՐ ՊԻՏԱԿԸ

—Հանճարեղ գիւտ է, կ'ըսէր, վերջին ծայր հանճարեղ, և կրնայ ծառայել ինծ ։ Երբոր կը խորհիմ թէ մէն մի բաց քառակուսիներուն մէջ գուցէ միլիոն մը կրնայ [illegible] . . .

—Եւ աւելի, պատասխանեց Սարքանի ։

Աշխատութիւնն աւարտելէ յետոյ, Սարքանի՝ կտրուած տուարաթուղթը թղթապանակին մէջ դնելով՝ ոտքի վրայ ելաւ ։

—Վաղն առաւօտ կանուխ Թորոնթալի դրամատունն եմ, ըսաւ ։

—Բայց անոր սնտուկէն օգուտ չկայ քեզ ։

—Օ՛, պիտակն անոր քով է, բայց վանդակն իմքովս ։

—Ուրեմն այս անգամ կը զիջանի ։

—Հարկաւ կը զիջանի ։

—Կրնա՞նք ճաշել ուրեմն ։

—Ճաշենք ։

Եւ Զիրոն մեծ ախորժակով կերաւ այն պատուական ճաշը, զոր ինք ապսպրած էր ըստ իւր սովորութեան ։

Հետեւեալ օրը, յունիս 1, առաւօտեան ժամ ութին, Սարքանի՝ Սիլաս Թորոնթալի դրամատունը գնաց, և սեղանաւորն իսկոյն հրամայեց իւր սենեակը մտցնել զայն ։

—Ահաւասիկ վանդակն, ըսաւ Սարքանի կտրուած տուարաթուղթը ներկայելով։

Սիլաս Թորոնթալ առաւ զայն, դարձուց, վերադարձուց, և գլուխն երերցնել սկսաւ, առանց բաժանորդ լինելու իւր ընկերին վստահութեան ։

—Փորձենք, ըսաւ Սարքանի։

—Փորձենք։

Սիլաս Թորոնթալ առաւ պիտակին պատճէնը, զոր իւր գրասենեկին դարակներէն միոյն մէջ պահած էր, և սեղանին վրայ դրաւ ։

Կը յիշեն ընթերցողք, թէ պիտակը տասն-ութ բառերէ կը բաղկանար անհասկանալի ։ Ամեն բանէ առաջ՝ յայտնի էր թէ այն բառերուն մէն մի գիրերը՝ վանդակին մէն մի տողերը կազմող վեց գոց կամ բաց քառակուսիներուն պարտէին պատասխանել ։ Հետեւաբար, կրնար իսկոյն հասկցուիլ թէ պիտակին առաջին վեց բառերն, որք երսուն-վեց տառերէ կը բաղկանային, երսուն-վեց քառակուսիներուն միջոցաւ կազմուած էին ։

Եւ արդարեւ դիւրաւ ստուգուեցաւ թէ բաց կամ ունայն քառակուսիներն այնպիսի ճարտարութեամբ յարդարուած էին վանդակին յօրինման մէջ, որ զայն չորս անգամ քառորդ մասամբ դարձունելով, ունայն քառակուսիներն հետզհետէ կուգային գոց քառակուսիներուն տեղը կը գրաւէին, առանց բնաւ կրկնուելու ։

Եւ իսկոյն կը տեսնուի թէ այսպէս պարտէր լինիլ ։ Օրինակի համար, վանդակն առաջին անգամ ճերմակ թուղթի մը վրայ դնելով, եթէ մէն մի բաց կամ ունայն քառակուսիներուն մէջ 1 էն 9 թուանշանները գրուին, յետոյ վանդակը քառորդ մասամբ դարձունելով՝ 10 էն 18 թուանշանները գրուին բաց ծակերուն մէջ, ապա նորէն վանդակը քառորդ մասամբ դարձունելով՝ 19 էն 27 թուանշանները գրուին, և վերջապէս վանդակն երրորդ անգամ քառորդ մասամբ դարձունելով 28 էն 36 թուանշանները գրուին, յայնժամ թուղթին վրայ 1 էն մինչեւ 36 թուանշանք՝ վանդակին երսուն-վեց քառակուսիները կարգաւ գրաւած կը լինին։

Սարքանի՝ բնականաբար՝ պիտակին առաջին վեց բառերուն վրայ ըրաւ զայս փորձ, վանդակը չորս անգամ անոնց վրայ պտտցունելով ։ Յետոյ նոյն գործողութիւնը պիտի վերսկսէր միւս վեց բառերուն և երրորդ անգամ վերջին վեց բառերուն վրայ, այսինքն ծածկագրին պարունակած տասն-ութ բառերուն վրայ ։

Աւելորդ է ըսել թէ վերոյիշեալ խորհրդածութիւնը Սարքանի ներկայացուց Սիլաս Թորոնթալի, նա ալ իսկոյն գնահատեց անոր կատարեալ ճշդութիւնը ։

Բայց գործադրութիւնը պիտի հաստատէ՞ր զայս տեսութիւն ։ Փորձը միայն կրնար ցուցնել ։

Ահաւասիկ պիտակին տասն-ութ բառերը, զորս արժան կը համարինք վերստին ընթերցողաց աչքին առջեւ դնել ։

Նհկաաղ —ինդուէ աեիմպը
Նոհհրն Ննոլպդ ընՉանա
[illegible]

[illegible]

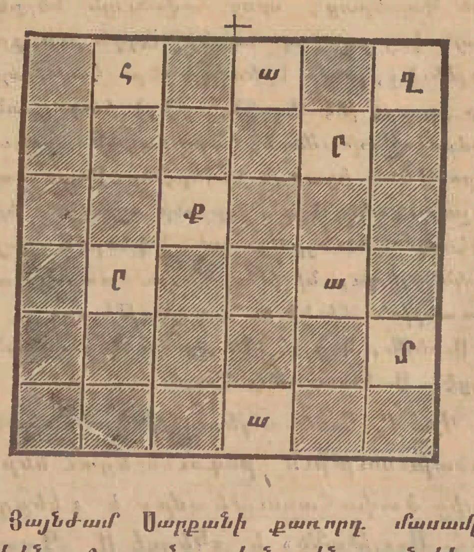

[illegible]

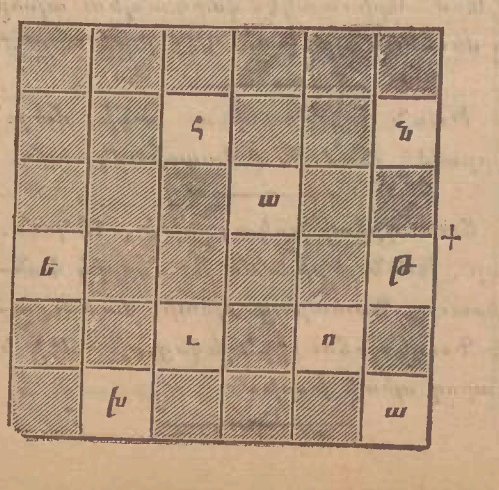

Երրորդ գործողութեան մէջ տեսանելի տառերն եղան հետեւեալք ։

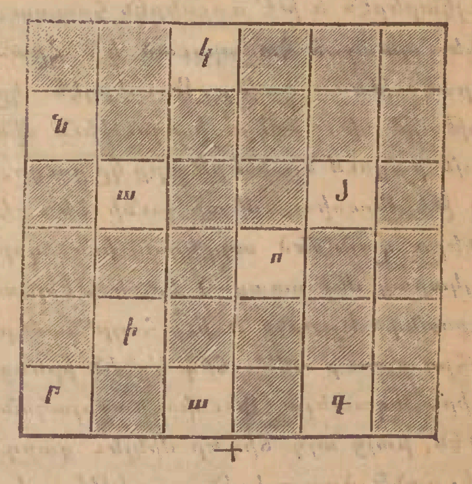

[illegible]

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ. Թայմզին Վիեննայի Թղթակիցը կը հեռագրէ Յունուար 12 թուով. «Կ'ըսուի թէ հետեւեալք են այն առաջարկութիւնք զորս Աղեքսանդր Իշխանն հաղորդած է Բ. Դրան, ձեռամբ Կատպան էֆէնտիի.

«Իշխանը կը խնդրէ Արեւելեան Ռումէլիի կառավարիչ անուանուիլ հինգ տարւոյ համար։ Կ'առաջարկէ որ Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի Վարչութիւնն ուրոյն և անջատ մնայ միշտ, և Իշխանապետութեան ու Նահանգին երեսփոխանական մարմինք առանձին գումարուին որպէս ցարդ, բայց Նահանգին կազմական կանոնագիրն այնպէս բարեփոխուի որ երկուց ժողովոց Պատուիրակութիւնք հանրային գործոց համար միատեղ կարենան գումարուիլ ի Սոֆիա կամ Փիլիպէ։ Բանակի մասին, Իշխանը կ'առաջարկէ որ Պուլկարիա և Արեւ. Ռումէլի ունենան իրենց ուրոյն բանակները. մէն մի բանակին ենթասպայք միւսին մէջ չծառայեն. բայց հարիւրապետի աստիճանէն վեր սպայք միոյն կամ միւսին մէջ կարենան ծառայել, պայմանաւ որ երբ Ռումէլիցի սպայք Պուլկարիոյ բանակին մէջ ծառայելու ըլլան, իւրաքանչիւր անուանման համար Բ. Դրան հաւանութիւնն ստացուի։ Իշխանը կ'առաջարկէ նաեւ որ Բ. Դուռը վաւերացնէ Ռումէլիի մէջ պաշտօնավարել կոչուած հրամանատարներուն անուանումը, զոր Իշխանը պիտի կատարէ։ Գալով տարեկան հարկին, կ'առաջարկուի որ Պուլկարիա ի հաշիւ վճարէ 300,000 ոսկւոյ գումար մը ի հաշիւ անվճար մնացած հարկին, և յետոյ Եւրոպական յանձնախումբ մը տարեւոր վերջնական գումար մը որոշէ։

«Կը կարծուի թէ Բ. Դուռը տրամադիր է հաւանելու այս պայմանաց, թէ Դեսպանախորհուրդն, հաւանօրէն Իտալիոյ առաջարկութեամբ, ի մօտոյ պիտի վերաբացուի Կ. Պոլսոյ մէջ, Բ. Դրան և Պուլկարիոյ Իշխանին միջեւ գոյացեալ համաձայնութիւնը վաւերացնելու համար։ Քորդի Կամմ, որ Անգլիա պիտի երթար, հրաման առած է Կ. Պոլիս մնալու։ (Դիտելի է, նոյն տեսութեամբ, որ անգլ. Պէյքէսպան Սըր Հուայթի մեկնումն ևս յետաձգուած է, և այս յետաձգումն Դեսպանախորհրդոյն վերաբացման հաւանականութեան։)

Թերեւս Դեսպանախորհրդոյն գումարումը մի քանի օր ևս ետ մնայ, տեսնելու համար թէ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ պատուիրակներն համաձայնութեան պիտի կրնա՞ն յանգիլ իրենք իրենց, ի վերահաստատութիւն խաղաղութեան։ Եթէ չկարենան, կը գուշակուի թէ իրաւարարութեան պիտի դիմեն, և յայնժամ իրաւարար ատեանը Դեսպանախորհուրդը պիտի լինի նմանապէս։

«Լուր կայ թէ Ռուսիա պիտի հաւանի եղեր Դեսպանախորհրդոյն մէջ միւս Տէրութեանց միաձայնութեամբ առնուած ամէն որոշման։ Պ. Նէլիտոֆի տրուելիք հրահանգն է եղեր չխօսիլ մինչեւ որ միւս պատուիրակք յայտնեն իրենց կարծիքները։ Ռուսիա ետ չէ առած իւր այն պահանջումն թէ իրաց նախկին վիճակը նոյնութեամբ պէտք է վերահաստատուի։ Յունաստանի և Սերպիոյ բռնած ընթացքին հանդէպ, Ռուսիա աւելի քան երբեք կը պնդէ իւր այս առաջարկութեան վրայ։ Բայց Ռուսիա, կ'ըսեն, առաւել եւս չպիտի հակառակի Պուլկարաց և Ռումէլիցւոց միութեան բաղձանքին, եթէ միւս Տէրութիւնք միաձայն պաշտպան դառնան այդպիսի միութեան մը։»

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. Յունուար 1/13էն սկսեալ, Սոֆիայի մէջ կը հրատարակուի Պոլկարսքօ Ռուսքօ Վէքօքնէյ անուն նոր թերթ մը, որ սահմանուած է լինել Պուլկարիոյ «ռուսական կուսակցութեան» թերթն, եւ առ այս թէ՛ պուլկարերէն և թէ՛ ռուսերէն հրատարակել պատշաճ համարուած է։ Հրատարակութեան ծախքը Ռուսիայէն կը հայթայթուի։ — Այս իրողութիւն մին է այն բազում նշաններէ որք կը ցուցնեն թէ Ռուսիա միտք չունի ձեռքէ թողլու զայն մեծ ազդեցութիւն զոր Պուլկարաց մէջ ստացած էր, և թէպէտ Աղեքսանդր Իշխանն և իւր հայրենասէր խորհրդատուք ամէն ճիգ կ'ընեն իրենց երկիրն ազատելու Ռուսիոյ բարոյական լուծէն, բայց այդ ճիգեր մինչեւ ցարդ չծառայեցին բայց եթէ աւելի եւս գրգռելու Ռուսիոյ ինքնասիրութիւնը։ Մինչեւ որ ապահովութիւն չըլլայ թէ միացեալ և վերակազմեալ պուլկարական ազգութեան մը մէջ իւր նախկին ազդեցութիւնը պիտի վերըստանայ, Ռուսիա հաւանութիւն չպիտի տայ պուլկարական խնդրոյն Պուլկարաց բաղձանքին համեմատ կարգադրման։

ՌՈՒՍԻԱ. Զարը Ս. Գէորգայ պատուանշանին չորրորդ աստիճանը շնորհեց Ալիխանոֆ գնդապետին, Մերվի հրամանատարին։ Տեղացիք կը գանգատէին այս պաշտօնակալին ընթացքէն, և Ռուսիոյ կառավարութիւնը պատուանշանով մը կը վարձատրէ զնա։

— Քիէֆի զինարանին վառօդի շտեմարանն օդն ելաւ, կամ հանուեցաւ, յունուար 10ին, և քանի մը պահակներ վիրաւորուեցան և մեռան։ Ըստ ոմանց, Նիհիլականներուն գործն է այս։

ՎԱՏԻԿԱՆ. Լեւոն ԺԳ. Պապն, որ ամիս մը յառաջ շրջաբերական մը գրած էր Անգլիոյ կաթոլիկ Կարդինալներուն և Եպիսկոպոսներուն, անգլիացի կաթոլիկ ժողովրդեան կրօնքին և բարոյական դաստիարակութեան մեծագոյն խնամ տանիլ յանձնարարելով, այս անգամ նմանօրինակ շրջաբերական մը ղրկեր է գերմանացի կաթոլիկ Եպիսկոպոսներուն, կղերին դաստիարակութեան վրայ, Միսիոնարութեանց վրայ ընդհանրապէս, և ի մասնաւորի գերմանական Նորստաց գաղթականութեանց մէջ կաթոլիկ կրօնը ծաւալելու հարկին վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՅ Վ.ՍԵՄ. ԱՏԵՆԱՊԵՏԻՆ

Ահաւասիկ այն բանախօսութիւն, զոր Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Տիգրան Էֆէնտի Եուսուֆեան արտասանեց այս երկուշաբթի օր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ եղած ընդունելութեան առթիւ, ի դիմաց Երեսփոխանութեան.

Ամեն. Սրբազան Հայր,

Տարեգլխոյ Նորոգման և Քրիստոսի Տեառն մերոյ հրաշափառ Ծննդեան տարեդարձն շնորհաւորելու համար, այսօր աստ համախմբեալ, պատիւ ունիմ բազում ամս և բարօրութիւն կենաց մաղթել առ Ձերդ Բարձր Սրբազնութիւն, ի դիմաց Ազգ. Ժողովոյ Մայր Դիւանին և համայն ներկայ եղող պաշտօնակցացս։

Բարեբաղդ զանձն կը համարիմ, Սրբազան Հայր, որ այս առթիւ կարող եմ թարգման հանդիսանալ այն հանրային համակիր զգացմանց զոր կը տածեն Երեսփոխանութիւնն և Ազգն համօրէն Ձեր Սրբազնութեան անձին նկատմամբ։

Այո՛, առանց վարանման կրնամ յայտարարել թէ, թէպէտեւ կը գտնուին զանազան խնդրոց մէջ մեծամասնութեան հակակարծիք Երեսփոխանք, սակայն սոքա կը միանան մէկ կէտի մը վրայ, և այն ալ Ձեր Սրբազ. անձնաւորութիւնն է։ Երուսաղէմայ Պատրիարքական ընտրութեան քուէարկութիւնն, ասոր ամենամեծ ապացոյցն է։

Թէպէտեւ հազիւ ութն ամիս եղաւ Ձ. Սրբազ. պաշտօնավարութիւնն, սակայն համայն ազգը տեսաւ թէ, ինչ յոյսեր որ կ'ակնկալէր Երեսփոխանութիւնն Ձ. Սրբազ. պաշտօնավարութենէն չուշացան սկսան իրականանալ։

Պատրիարքական Աթոռն երկար ժամանակէ ի վեր շրջապատող ներքին և արտաքին յարաբերութեանց պատճառաւ խիստ կարեւոր և փափուկ խնդրոց հետզհետէ Եկեղեցւոյ և Ազգային Հանրական շահուց համաձայն նպաստաւոր եղանակաւ դարմանումն, ամեն ոք կը վկայէ թէ մեծաւ մասամբ Ձեր Սրբազնութեան անձնուէր ջանից, ազգասիրական եռանդին և շրջահայեաց խոհեմութեան ազդավարութեան արդիւնքն է։

Երեսփոխանութիւնն որ Ազգը կը ներկայացնէ, մեծ ուրախութեամբ կը տեսնէ թէ Ձ. Սրբ. հանրային համակրանաց հետ հաւասարապէս վայելելով Կայսերական կառավարութեան վստահութիւնն, կը յաջողի թէ՛ Պոլսոյ և թէ Երուսաղէմայ պատրիարքական աթոռոց վերաբերեալ խնդրոց կարգադրութեան միջոցին, ազգային վաղեմի իրաւունքներն և առանձնաշնորհումները կատարելապէս պահպանել, շնորհիւ մեր առատաձեռն Վեհապետին ազգերնուս վրայ ունեցած հայրագորով զգացմանց։ Ուստի չենք դադարիր բնաւ Նորին Վեհափառութեան համար երկար կեանք և երջանիկ օրեր մաղթելէ։

Եւ այս պարագան ալ յարմար առիթ կ'ընծայէ, խնդրելու համար Ձեր Բարձր Սրբազնութենէն որ չդադրի բնաւ շարունակել իւր երախտաւորութիւնն ի մասին յառաջադիմութեան Ազգին դարաւոր հաւատարմութեան առ Մեծազօր Գահն Օսմանեան Կայսերաց, որոց հովանւոյն ներքեւ միայն կը յուսայ պահպանել Ազգն իւր գոյութիւնը, բոլոր Երեսփոխանք համակարծիք ըլլալով թէ Ազգին շահերն անբաժան պիտի մնան կայսերական կառավարութեան իրական շահերէն։ Ըստ այսմ կը շարունակէ Ազգն իւր ընթացքն, և իւր Վեհապետին հայրագորով խնամքներէն միայն կ'ակնկալէ իւր նիւթական ու բարոյական յառաջդիմութիւնն ու բարօրութիւնը։

Ուրեմն, կեցցէ՛ մեր սիրելի Վեհապետն, կեցցէ՛ Ս. Պատրիարք Հայրն։

Վսեմ. Ատենապետ էֆէնտիի այս բանախօսութիւն ընդունուեցաւ ներկայից ծափահարութեամբք և «կեցցէ Վեհ. Սուլթանն» և «Կեցցէ Ս. Պատրիարք» աղաղակներով։

Երուսաղէմի միաբան Գեր. Մամբրէ ու Սահակ Նորապսակ եպիսկոպոսունք և Արժ. Արիստակէս վարդապետ այսօր կը մեկնին մայրաքաղաքէս յԵրուսաղէմ։

Խառն Ժողովը նիստ ունի վաղը՝ ուրբաթ, ժամ 5ին ի Պատրիարքարան։

Ծառայքեկիոյ երկուշաբթի, 13 յունվար, Ամեն. Խրիմեան Ս. Հայրիկ հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ Գուզկունճուքի Եկեղեցւոյն մէջ և քարոզ պիտի խօսի։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Պատ. վարչութիւն Արեւելք լրագրոյ.

Բարեկամներէս ոմանք ինձմէ տեղեկութիւն կը խնդրեն ամանորի առթիւ Ամեն. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան ուղղուած հեռագրոյն մասին և որ հրատարակութեան տրուած էր Հայրենիք լրագրոյ վերջին թերթերէն միոյն մէջ։

Արդարութեան պարտք կը համարիմ յայտարարել թէ եթէ յիշեալ հեռագրոյ պարունակութեանը մասին համամիտ գտնուիմ զայն ստորագրող միւս պատուարժան երեսփոխանաց, սակայն հասցէին մասին բնաւ համամիտ չեմ, քանզի այն աստիճան կը յարգեմ զԱմեն. Մելքիսեդեկ Սրբազան, որ երբ Ս. Էջմիածին արդէն հայրապետական գահը նստած Կաթողիկոս մը ունինք, չեմ կրնար Մելքիսեդեկ Սրբազանին ալ նոյն տիտղոսը տալով հասկցնել տալ թէ Ն. Ամենապատուութեան երգիծական անպատուութիւն մ'ընել կ'ուզեմ։

Գալով նոյն հեռագրոյն տակ իմ ստորագրութիւնս ալ գտնուելու խնդրոյն, իրաւ է որ ստորագրողներէն պատուարժան անձ մը եկաւ իմ քով այնպիսի միջոցի մը մէջ որ սաստիկ զբաղած էի, և երբ ուզեցի իրմէ ներում խնդրել ժամանակ չունենալուս համար, թէպէտ և չէի գիտեր ինչ խնդրոյ համար եկած ըլլալը, նա շտապաւ հեռագիր մը ներկայեց ըսելով թէ խիստ պարզ էր խնդիրը և կը վերաբերէր հեռագրի մը զոր կ'ուզէին ամանորի առթիւ ուղղել առ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան, և կը փափաքէին որ ես ալ ստորագրեմ։

Ես ալ շտապաւ ոտքի վրայ հայեացք մը նետեցի հեռագրոյն վրայ, որ եւրոպական տառով հայերէն գրուած էր և տեսնելով որ դժուարութիւն կար զանի անմիջապէս կարդալու և մանաւանդ տեսնելով որ գոնէ քիչ մը ժամանակի կարօտ էր՝ որ այն միջոցին կը պակսէր ինձ, հաճութիւն տուի որ իմ ստորագրութիւնս ալ դնէ, վստահ լինելով նոյն պատուարժան անձին անկեղծութեանը։

Իսկ հեռագրոյն հասցէին բնաւ չի նայեցայ թէ՛ ժամանակ չունենալուս և թէ՛ բնաւ չխորհելով թէ այս կերպ տիտղոս մը տրուած ըլլար Ն. Ամենապատուութեան։

Այս առթիւ կ'ուզեմ իմ համոզումս իբրեւ Ազգ. Երեսփոխան և իբրեւ Ազգ. անհատ յայտնել թէ իրաւ է որ ինձ փափաքելի էր տեսնել Ս. Էջմիածնայ Աթոռոյ վրայ զԱմեն. Մելքիսեդեկ Սրբազան, որոյ համար տուած եմ իմ քուէս իբրեւ Երեսփոխան. սակայն քանի որ արդէն օծեալ Կաթողիկոս մը բազմած է նոյն Աթոռը, ինչպէս համայն ազգին նոյնպէս և ինձ համար այսօրուան միակ Հայրապետն է Վեհ. Մակար Կաթողիկոս։

8 յունվար 1886 Մ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Մեր ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք երրորդ երեսի «Գաւառական լրոց» բաժնին մէջ հրատարակեալ Վաղարշապատի նամակին վրայ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Միւխվիրանի աստիճան արուեցաւ Եօզկատի կառավարիչ Մուսթաֆա Նէշաթ էֆէնտիի։

Սանիէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Անատոլու յունատառ և թրքատառ լրագրոյն արտօնատէր Միխայիլ էֆէնտիի։

Դերջանի գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Իսքիճէի նախկին Միւտիր Նեշիպ պէյ։

Հաքիքաթ կ'իմանայ թէ Ելմտական նախարարութեան մէջ խորհրդականութեան նոր պաշտօն մը պիտի հաստատուի և այդ պաշտօն պիտի յանձնուի պատժական Վերաքննիչ ատենի նախագահ Րէֆիք պէյի։

Տասն օրեր անցած են, կ'ըսէ Լէվ. Հէր. շաբաթական տեսութեան մը մէջ, յորմէ հետէ Կատպան էֆէնտի Սոֆիա ուղեւորած է, Աղեքսանդր իշխանին հետ համաձայնութեամբ Պալքանեան խնդրոյն լուծման եղանակ մը գտնելու համար։ Եւ սակայն, հակառակ երկու կողմանէ եղած հաշտարար ջանից, հակառակ յիշեալ պաշտօնատարի ցոյց տուած արտասովոր գործունէութեան և առ Բ. Դուռն ուղղած կարեւոր հեռագրոց, Եւրոպա՝ Թուրքիոյ առաջարկութեանց կ'սպասէ տակաւին։

Անգլօ–ֆրանսական թերթը կը յաւելէ թէ այսօր վաղը Աղեքսանդր իշխանը Նամակ մը պիտի ուղղէ Բ. Դրան, որ պիտի բովանդակէ Կատպան էֆէնտիի պաշտօնական արդիւնքը։

Սպարապետութեան Դուռն երկու զինուորական բժիշկներ պիտի ղրկէ ի Սէլանիկ տեղւոյն զինուորական հիւանդանոցներուն վիճակը քննելու և տեղեկագիր մը պատրաստելու համար։

Ֆրանսական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Բոյէր, որ հիւանդ էր, նախընթաց օր Բ. Դուռն գնացած լինելով, հիւանդութիւնը դարձեալ սաստկացեր է։

Այս առուր Թուրք կ'ըսէ.

Դիւանագիտական ակմբոց շատերուն մէջ կը պնդուի որ, թէեւ Տէրութեանց մի քանիները բարեկամական խրատներ կուտան Յունաստանի և Սերպիոյ, բայց կան ուրիշներ ալ որք կը գրգռեն զանոնք։

Եթէ, Տէրութեանց Նպատակն արդարեւ, այդ փոքր պետութիւնները զինաթափ ընել է, պէտք է այժմէն որոշեն թէ ինչ միջոցներ ձեռք առնուլ պարտին այդ Նպատակին իրագործման համար։ Նոյնպէս պարտին յառաջագոյն պաշտօնապէս ծանուցանել այն միջոցներ զորս Տէրութիւնք որոշած են ձեռք առնուլ, որովհետեւ հակառակ պարագային մէջ ինչ որ ալ ըլլան, իրաց արդի վիճակն դարձեալ միեւնոյնը կը մնայ։

Սաատէթ լրագիրն՝ որ խափանուած է եպարքոսական հրամանաւ, վերստին հրատարակման հրաման պիտի ստանայ ի մօտոյ։

Նէօլոժ կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանը 12,000 դրուշ ամսաթոշակ յատկացուցեր է Արեւ. Ռումէլի նախորդ կուսակալ Կաւրիէլ փաշայի։

Պուլկարօ–ռումէլիական խնդրոյն ծագումէն ի վեր կայսերական կառավարութեան ուշադրութեան առարկայ եղած է Պուրկազի նաւահանգիստը։

Կ'ըսուի թէ Բ. Դուռը որոշած է պնդել որ Կ. Պոլսոյ այդ քան մերձաւոր եղող այդ նաւահանգիստ ամեն պարագայի մէջ օսմ. վարչութեան ներքեւ գտնուի։ Բ. Դուռն իւր այս պահանջումն իբր անհրաժեշտ պայման պիտի նկատէ եղեր յառաջիկայիւ լինելիք կարգադրութեան մէջ։

Արեւ. Ռումէլիի և Ադրիանուպոլսոյ միջեւ երկաթուղւոյ հաղորդակցութեանց վերսկսման համար ամեն պատրաստութիւնք աւարտած են, և երկաթուղւոյ ընկերութիւնը կայս. կառավարութեան արտօնութեան կ'սպասէ։

Կ'ըսենք թէ Ադրիանուպոլսոյ և Փիլիպէի միջեւ գտնուած հեռագրական թելերն որք խզուած էին պուլկարական ապստամբութեան ծագումէն ի վեր, պիտի միացուին։ Այս նպատակաւ բանակցութիւնք կը կատարուին Բ. Դրան և Արեւ. Ռումէլիի իշխանութեանց միջեւ։

Մուսուլի անգլ. հիւպատոս անուանուած է Պ. Հէնրի Հարլինկ և Էնկիւրիի փոխ–հիւպատոս՝ Պ. Ճօն Սիլգըն որոյ մասին Բ. Դուռն, բառ ուղղութեան, յայտնած է իւր հաւանութիւնն։

Նաբոլիի օսմ. հիւպատոս անուանուած է Բասրի էֆէնտի։

Թէեւ, Ելմտական նախարարութիւնն ատկից առաջ որոշած էր որ նահանգաց և գաւառաց գանձապետք (մալ. մէտիւրի) երկու տարին անգամ մը փոխուելով, նոցա հաշիւներն ամենայն ուշադրութեամբ քննուին, սակայն յիշեալ նախարարութիւնն, ելմտական քննիչներէ տեղեկանալով որ այդ կարգի գանձապետք թէեւ օրինական պայմանաժամի լրանալուն կը փոխուին, բայց իրենց մօտ ազգականներն կը յաջորդեն նոցա, որով գաւառական սնտուկներու վարչութիւնը դարձեալ նախկին պաշտօնէին ձեռքն մնացած կը լինի, որոշած է հրահանգ տալ բոլոր գաւառաց կուսակալներուն որ յետ այսորիկ գանձապետք հիմնովին փոխուին և օրինաց դէմ ո և է գեղծում չը լինի։

Պուրկազէն կը գրեն առ Լէվ. Հէր., թէ Արեւելեան Ռումէլիի զինուորական հրամանատարք՝ որք ցարդ Փիլիպէի կեդրոնական կառավարութեան իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուէին, այսուհետեւ ուղղակի Սոֆիայի պուլկարական բանակի ընդհ. հրամանատարին իշխանութեան ներքեւ դրուած են։ Այսպէսով ռումէլիական բանակը կը դադրի ուրոյն հրամանատարութիւն մ'ունենալէ և կը խառնուի պուլկար իշխանապետութեան բանակին հետ։

Վերջին օրերս հրաման ղրկուած է ի Պուրկազ որպէս զի քաղաքին պահապան զօրքերը կազմ և պատրաստ գտնուին պատերազմի, և միջոցներ ձեռք առնուած են վերակազմելու համար այն կամաւորաց գունդերն որք սերպօ–պուլկարական պատերազմէն դառնալով, արձակուած էին իրենց տուները վերադառնալու համար։

Ադրիանուպոլսէն առնուած լրոց նայելով, հաղորդակցութեանց ընդհատումէն ի վեր Մուսթաֆա–Փաշայի սահմանագլխոյն վրայ դրուած պուլկար զօրքերը ետ կոչուեր են. միայն 3500 հոգւոյ զօրագունդ մը որ Պուլկարիայէն կը վերադառնար, դէպի Հասքեօյի սահմանագլուխը ղրկուեր է և առժամապէս քաղաքին մասնաւոր բնակարանաց մէջ հաստատուեր է։

Տեղւոյս խալխ բնակիչք չեն ուզած պուլկար զինուորականներն իրենց տանց մէջ հիւրընկալել։

Այտընի երկաթուղեաց տնօրէն Պ. Բիւրգեր որ մէկ երկու շաբաթէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի, յիշեալ երկաթուղին մինչեւ Տինէյր երկարելու արտօնութիւնն ստանալու կ'աշխատի և կ'երեւի թէ կայս. Փէրմանն ստանալու վրայ է։

Լէվ. Հէր. կը հերքէ լրագրաց ոմանց հրատարակած այն տեղեկութիւն, թէ Նախարարաց Խորհուրդը վաւերացուցեր է Օսմ. Կայս. Պանքայի և Հանրային Պարտուց վարչութեան այն ծրագիր որ կ'առաջարկէ 300,000 ոսկւոյ արժողութեամբ արծաթ մանր դրամ կոխել տալ արքունի Փողերանոցին մէջ։ Իրաւ է թէ այսպիսի առաջարկ մը մատուցուած է Բ. Դրան, բայց տակաւին ընդունուած չէ։

Պուրկազէն կը գրեն թէ տեղւոյն դատարանք որք 1885 սեպտ. 18էն ի վեր փակուած կը մնային, նոր տարիէն սկսեալ վերաբացուեր են։

Նոր ներկայանալի դատերը պուլկարական օրինաց համաձայն պիտի քննուին, իսկ սեպտ. 18էն առաջ առկախ մնացած դատերն օսմ. օրինաց համաձայն պիտի շարունակուին դատուիլ։

Ուսումնական Նախարար Վսեմ. Հագգը փաշա հիւանդ է։ Ն. Վսեմութիւն Սուպհի փաշայի յուղարկաւորութեան օրը բաւական հոգնելով պաղ առած է։

Պուլկարիոյ իշխանը Նոր տարւոյ օրը շքեղ հացկերոյթ մը տուած է ի պատիւ Սոֆիայի ռուսական հիւպատոսին և Ռուս սպայից։

Կ. Պոլսէն Վիեննայի լրագրի մը ուղղեալ նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւններն.

Օսմ. կառավարութիւնը զօրաց ռոճիկներու վճարման այնպիսի եղանակ մ'ընդունած է ուստից յոյժ գոհ է բանակն։ Իւրաքանչիւր զինուոր իւր ռոճիկին կէսը դրամով կ'ընդունի և մնացեալ կիսոյն փոխարէն մուրհակ մը՝ որ ի վերջոյ կ'ընդունուի տուրքի փոխարէն. այս կերպով կարող կը լինին իրենց շահած գումարին կէսն իրենց ընտանեաց հասցունել թղթատարով, մինչ եթէ ամբողջը դրամով ստանան, կրնայ լինիլ որ պատերազմի դաշտին վրայ մեռնելով, կորսնցնեն զայն։ Գիւղացիք կրնան նաեւ տասանորդական տուրքերը վճարել այդ մուրհակներու միջոցաւ։

Միջին հաշուով, մէն մի զինուոր ամիսը մէկ ոսկւոյ ծախք ունի, հագուստ, ուտելիք և ձիոց ծախքն ալ հաշուելով։ Հետեւապէս օսմ. բանակի ծախքերը նուազ են քան եւրոպական բանակներունը։ Արդէն ընդեղինաց և խոտի արտածութիւնն արգիլեալ լինելով, այս մասին շատ առատութիւն և աժանութիւն կը տիրէ Պալքանեան թերակղզւոյն մէջ։

Գահիրէէն կը գրեն թէ Սթիֆինսըն և Կրէնֆիլ զօրավարներն իրենց սպայակոյտին և երկրորդ կիսաբաժնի զօրաց հետ այս պահուս Քօշէ կը գտնուին ուր կ'սպասուի նաեւ Պիւլլէրի զօրաբաժինն։ Յառաջապահ գունդերն ամենքն ալ օգնութիւն ստացած են։

Թշնամւոյն բանակատեղը գտնուած թղթերուն մէջ յիշատակութեան արժանի է Մոհամմէտ–էլ–Խայիրի մէկ յայտարարութիւնն, 1884 յունիս թուակիր, որ կ'ըսէ թէ Անգլիացւոց Տոնկոլայէն հեռացումն իրենց պարտութեան հետեւանքն է։ Ապստամբապետն այդ գրով կը ծանուցանէ թէ Վատի–Հալֆայի վրայ պիտի յառաջանայ։

Ուրիշ բազմաթիւ գրեր ալ գտնուած են որք հետզհետէ կը թարգմանուին և անտարակոյս նոր լոյս մը պիտի սփռեն ապստամբաց շարժումներուն վրայ։

Պէքըր փաշա հրաման ստացած է Նեղոսն ի վեր ելնել, 60 սպայներով։

* * *

Գահիրէէն Տէյլի Թէլէկրաֆ լրագրոյն ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սուտանցի ապստամբք՝ անգլօ–եգիպտական զօրաց նահանջումէն քաջալերեալ և համոզուած լինելով թէ այս վերջինք չեն կրնար իրենց այժմեան դիրքերուն մէջ մնալ, յառաջ կը քալեն հիւսիսային կողմէն և Տարֆուրի ճամբուն կը հետեւին Նեղոսն ի վեր, նպատակ ունենալով զԱսիուտ։

Կը կարծուի ուրեմն որ նոր ճակատամարտներ տեղի ունենան ի մօտոյ այն կողմեր։

Եգիպտական կառավարութեան ելմտական վարչութեան անգլ. պատուիրակ Պ. Էտկար Վինսընթ և պետական կալուածոց վարչութեան ֆրանսական պատուիրակն այս պահուս բանակցութեան մէջ են Լոնտրայի կառավարութեան հետ, փոփոխելու համար այն փոխառութիւնն որոյ երաշխաւորութիւն ցոյց տրուած են եգիպտական կալուածոց եկամուտք, որք այս տարի դարձեալ 300,000 ոսկւոյ բաց մ'ունին։ Անգլիա մտադիր է Ռոշիլտի դրամատան հատուցանել եղած փոխառութիւնն և անգլիական արժեթղթոց փոխարկել զայն։

Դատական նախարարութեան կողմէ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը կը հրաւիրէ Պոլսոյ, Բերայի և Իւսկիւտարի դատարանաց առջեւ դատ վարելու արտօնեալ բոլոր փաստաբաններն որ, ըստ 5րդ յօդուածոյ փաստաբանական կանոնագրի, վերանորոգեն իրենց տարեկան արձանագրութիւնն յառաջիկայ մարտ 1ին։

31 օրուան պայմանաժամ մը շնորհուած է այս ձեւակերպութեան կատարման համար, յետ որոյ այն փաստաբանք որք վերստին արձանագրուած չլինին, չպիտի կարենան ներկայանալ վերոյիշեալ դատարանաց։

Կրետէի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ վերջին յորդահոս անձրեւաց պատճառաւ Բեգրաս գետն յորդելով ողողեր է Աղաս գիւղն. Մարդու կորուստ չկայ, բայց եղած նիւթական վնասը 15,000 ոսկւոյ կը հասնի։ Կղզւոյն ուրիշ գիւղերն ալ քիչ շատ վնասուեր են այս ողողումներէն։

Պուքրէշէն առ Մօնիթէօր ուղղեալ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Տիկին Քլարա Մոնթի յիշեալ քաղաքն հասած է ուր կ'աշխատի Թատերական խումբ մը կազմել։

Մայրաքաղաքիս անգլ. հիւպատոսարանի դատարանը նախընթաց օր զբաղեցաւ Պ. Հէրբէլ Թուլինի մենամարտի ծանուցեալ խնդրովը, սակայն պէտք եղած օրինական փաստերն ու վկայութիւնները չգտնուելով, Պ. Թուլինն անպարտ արձակուեցաւ։

Օսմանլը կը պատմէ թէ Փարիզի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ Իզզէթ պէյ մենամարտ մ'ունեցեր է Պ. Սարիէնի հետ, որ զուցէ Ֆրանսայի այժմեան ներքին գործոց նախարարի ազգական եղած լինի։ Պ. Սարիէն ծանրապէս վիրաւորուեր է կուրծքէն։

Այս առթիւ Օսմանլը հետեւեալ տողերը կը յաւելու.

«Մենք բնաւ մենամարտի կողմնակից չենք ի Թուրքիա։ Մենամարտն ո՛չ օրինօք արտօնեալ է և ո՛չ ալ երկրին սովորութեանց մէջ կայ։ Ֆրանսայի մէջ այսպէս չէ սակայն, և որովհետեւ պէտք է ունիլ գայլերուն հետ, և Իզզէթ պէյ յաղթական եղած է այս մենամարտէն, ուրիշ բան չենք կրնար ընել, բայց եթէ շնորհաւորել զինքն։ Գէշ չէ որ օտար երկրի մը մէջ օսմանցի մը ինքզինքն յարգել տայ այն միջոցներով զոր օտարականը գերազանցապէս յարգելի կը նկատէ։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Փարիզ, 19 յունվար

Պէլկրատէն կը հեռագրեն առ Թան. «Սերպ կառավարութիւնն ի զէն կոչեց պահեստի երկրորդ կարգի զօրքերը. կը կարծուի թէ թշնամութիւնք պիտի վերսկսին։»

Չեթինէէ, 19 յունվար

Պաշտօնական զեկոյց մը կը հերքէ Գարատաղի սպառազինման զրոյցներն և հաստատ յոյս կը յայտնէ խաղաղութեան պահպանման։ Կը հաստատէ թէ Գարատաղի իշխանին յԻտալիա և ի Ֆրանսա ուղեւորութեան միակ նպատակն է ուսումնասիրել գիտութեան և ճարտարութեան յառաջդիմութիւններն, որք կրնան ի գործ դրուիլ Գարատաղի մէջ։

Պետերսպուրկ, 20 յունվար

Ժուռնալ տը Ս. Բետերսպուրկ խօսելով Սերպիոյ և Յունաստանի մերժողական պատասխաններուն վրայ ի մասին զինաթափութեան, կ'ըսէ թէ տէրութիւնք պիտի կրկնապատկեն իրենց ջանքերն Սերպիոյ, Յունաստանի և Պուլկարիոյ քով, ցրուել տալու համար զօրքերն։

«Եւրոպիոյ արժանապատուութիւնը, կ'ըսէ Ժուռնալը, և անհաշտելի աղետից առաջքն առնլու պէտքը կը պահանջեն զայս։»

Լոնտոն, 20 յունվար

Թագուհին Ս. Միքայէլի և Ս. Գէորգի պատուանշանին մեծ Խաչը նուիրեց Պոլսոյ անգլիական արտասովոր դեսպան Ս. Հուայթի։

Սոֆիայի անգլիական դիւանագիտական գործակատար Պ. Լասէլս նոյն պատուանշանին ասպետ անուանեցաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 9 յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի վրայ		(պահանջի)	110 1/4
3	»	»	(վճռկնն)	109 7/8
3	» Բարիզի	»	(պահանջի)	22 90
3	»	»	(վճռկնն)	22 97 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Գահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. կ.)		15 05
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	15 05
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	15 05
Բարձրագոյն գին	»	15 05 1/2
Նուազագոյն »	»	15 05
Կէս օրին	»	15 05
Փոխառութիւն 1858) 1862)	A. Սէրի Գ. կ.	23 30
» 1860) 1863) 1872)	B. » » »	15
» 1865) 1869) 1873)	C. » » »	15 05

ՈՒՆԻՖԻԷ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	70 35
Այս առտու բացուեցաւ Գ. կ.	70 35
Կէս օրին	70 35

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. կ.	Անգլ. Լր.		3 14
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	Օսմ.	»	5 35
Պանք տը Գօնս.	» »	»	»	3 25
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	»	»	3 10
Թրամուէյ	» »	»	»	265
Ռումէլիի երկաթուղի		Ֆր.		35 25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»		—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		»		47

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 24
Անգլիական ոսկի	»	110 44
Ռօլ Իմբէրիալ	»	90 08
Գրիմից	»	51 10
Ռուսական թղթադրամ	»	9 42
» արծաթ	»	89
Ֆիօրին	»	8 30
Մէճ. արծ. (սարբ.)	»	107 37
Վէցնոց	»	102 20
Հինգնոց	»	102 40
Մէթալիք	»	97
Զգինէ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 20 Յունուար, ժամ 5 վայր. 15 երկվ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	99 7/8
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 3/4
» » » գոցուեցաւ	13 13/16
» » » Ա.	23 1/2
» » » Բ.	15 1/4
» » » Գ.	13 3/4
Օթօման 1871	66 3/4
Փոխառութիւն 1877	78 3/4
Գանք Օթօման	9 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873	95 7/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	64 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	87 7/8
Տայրա Սանիէ	2 1/8
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	88 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա, 20 Յունուար, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 60
Օսմանեան երկաթուղի	47

Բարիզ, 20 Յունուար, ժամ 3 վայր. 45 երկվ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	110 30
» » 3 %	81 32 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	13 95
» » » գոցուեցաւ	13 90
» » Սէրի Բ.	— —
» » Գ.	13 90
Օսմանեան երկաթուղի	34 50
» Բէժիի. բամնեթուղթք	— —
Գանք Օթօման	488 75
Գրեար Լիոնէ	— —
» Յօնսիէ	1333 75
Բամնեառամ Լիոնի	1260
Սուէզի ջրանցք	2177 50
Ռուսական 5% 1877ի	99 5/8
Օսալական Ռանթ	96 77 1/2
Եգիպտական միացեալ	324 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)	53 7/8
Բրեօրիթէ Թիւրք	343 75
5% Հէլլէնական	250
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 22

ԲԱՐԻԶ ԹԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 20 Յունուար, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	110 35
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ	13 92 1/2
Եգիպտական	324 37 1/2

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ

Ի ստորեւ կը հրատարակենք պատճէններն այն պաշտօնագրոց որք Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնորդին և Վսեմ. Յ. Սպարթալեան էֆէնտիի միջեւ փոխանակուած են Ս. Մեսրոպեան վարժարանի վերաշինութեան սաթիւ.

Ամեն. Սրբազան Հայր.

Ներքին ուրախութեամբ կը փութամ ծանուցանել Ձեր Սրբազնութեան որ ողորմութեամբ Ամենակարողին Աստուծոյ Ազգային Ս. Մեսրոպեան վարժարանն ի հիմանց վերաշինելու փափագ ունիմ. փափագ մը՝ որ ի վաղուց և ի կենդանութեան հանգուցեալ հարազատ եղբօրս՝ մեր ընտանիքին ամենասիրելի խորհուրդն էր։

Սոյն փափագս իրագործելու պատեհ ժամանակն հասած համարելով, ահա կը ղրկեմ ընդ գրոյս նաև շինութեան յատակագիծն, և ինչպէս որ վստահ եմ, կը խնդրեմ որ իմ սիրելի ազգս վայելչակերտ և հոյակապ դպրոց մի ունենալէն զկնի՝ չը խնայէ իւր բարոյական և նիւթական ջանքը նոյն վարժարանն աւելի բարձր դրից մէջ պահելու,

Կը խնդրեմ, Ամեն. Ս. Հայր, որ շինութեան ձեռնարկութենէ յառաջ բարեհաճիք Ազգին կամքն ու դիտողութիւններն այս մասին, եթէ ունի, գրով հաղորդել ինձ, որով միամ շնորհապարտ։

Ամեն. Սրբազնութեան Ձերում
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ե. ՍՊԱՐԴԱԼԵԱՆ

1885 դեկտ. 12/24
Զմիւռնիա

Ամեն. Տ. Մելքիսեդեկ Ս. Արքեպիսկոպոս Մուրատեան բարեխնամ Առաջնորդ Հայոց ի Զմիւռնիա։

* * *

Վսեմաշուք Սիրելի.

Ձեր շնորհաբեր գրովն, (որ ի 12 էն դեկտեմբերի անցելոյ ամսին) կը յայտնէք թէ պատրաստ էք օժանդակութեամբ Ամենակարողին Աստուծոյ ի հիմանց վերաշինել Ազգային Ս. Մեսրոպեան վարժարանն, որ ի վաղուց անտի Ձեր Տիրապաշտ գերդաստանին սիրելի փափագն էր։

Ձեմք կարող բանիւ բերանոյ պատմել այն ուրախութիւնն, որով ուրախացան ոչ միայն ազգային վարչական մարմինք, այլ և համօրէն լողք՝ մերձաւորք և հեռաւորք, տեսնելով թէ՝ այն վարժարանն որ 60 տարուան դոյութիւն և անուն ունի Ազգին մէջ և վերաշինութեան կը կարօտի, այսուհետեւ հոյակապ շքեղութեամբ պիտի փայլի շնորհիւ Ձեր վեհանձն առատասրտութեան։

Հանրական ուրախութիւնն, Վսեմաշուք էֆէնտի, մի կենդանի բարբառ է և ճշմարիտ վկայութիւն Ձեր նպատակի վսեմութեան և ձեռնարկի կարեւորութեան մասին։

Հայ դպրութեան անմահ մշակի՝ Սրբոյն Մեսրոպայ անուան հետ դարուց ի դարս պիտի յիշուի Ձեր և Ձեր տոհմի պանծալի անունն։ Մանկունք պիտի օրհնեն զձեզ, ծնողք պիտի աղօթեն ձեզ համար, և Աստուած պիտի վարձատրէ զձեզ, քանզի ոչ միայն մի բաժակ ջուր կ՚արբուցանէք, որոյ համար վարձք խոստացուած է մեր Փրկչէն, այլ լուսոյ և գիտութեան հոյակապ տաճար կը կառուցանէք, ուր հազարաւոր մանկունք պիտի զովացնեն իրենց պապուքն Աստուածային իմաստութեան և շնորհաց անմահաբար ջրովն։

Քանի որ Ձեր գործն ինքնին կը խօսի, Վսեմաշուք Սիրելի, երկարօրէն խօսելու հարկ չկայ մեր կողմէն, բայց միայն ի պաշտօնէ պարտ կը համարիմք հաղորդել Ձեր Վսեմութեան թէ՝ Ազգն սիրով և երախտագիտութեամբ ընդունած է Ձեր ազնիւ և ազգաշահ առաջարկն, վասն որոյ և կարեւոր դատուած են հետեւեալք.

Նախ, ի կամս Ձեր թողուլ որ ձեր մեծ փորձառութեամբ կարգադրէք շէնքին ճարտարապետական ամեն պայմանները, ինչպէս են՝ ընդարձակութեան, օդաւէտութեան և ամեն ողջապահիկ հանգամանքներն։

Երկրորդ, հարկ տեսնուած է որ եթէ այժմեան դպրոցի շրջապատն անբաւական գտնուի, գերեզմանատան գետնէն պէտք եղածին չափ տեղ կցուի շէնքին ընդարձակութեան համար։

Երրորդ, Ազգը պիտի ջանայ Ձեր և ամենուն փափագին համեմատ միշտ բարձր դրից մէջ պահել Ազգային վարժարանը թէ՝ ի մասին ներքին բարեկարգութեան և թէ՝ բարոյական և մտաւոր յառաջադիմութեան։

Չորրորդ, սահմանուած է որ թէ՝ ի կենդանութեան Ձեր և թէ՝ մշտնջենապէս Ձեր Տիրապաշտ Ազգատոհմէն մի կամ երկու անդամ գտնուին Ուսումնական Խորհրդոյ մէջ ի բաշխերութիւն նոյն մարմնոյն և յօգուտ վարժարանին։

Հինգերորդ, ազգային ջերմ երախտագիտութեամբ պարտք համարուած է առաջարկել Ձեր Վսեմութեան որ բարեհաճիք շէնքին մի պատշաճաւոր կողմը վայելուչ յիշատակարանի տեղ թողուլ, ուր պիտի արձանագրուի Ձեր մեծագործութեան յիշատակն ի պատիւ Ձեր հոյակապ անուան։

Արդ՝ Վսեմաշուք Սիրելի, վարժարանին վերաշինութեան պաշտօնական հրամանն արդէն առնուած լինելով, ուրախութեամբ կը յայտնեմք Ձեզ որ կարող էք այժմէն իսկ ձեռնարկել ի գործ շինութեան, առ ի պըսակել Ձեր և բոլոր Ազգի իղձն ու փափագը։

Մաղթելով ի Տեառնէ՝ ընդ հովանեաւ Աջոյն իւրոյ պահպանել զՁեզ, օժանդակ լինել Ձեզ և յաջողել զգործս ձեռաց Ձերոց, միամ ողջունիւ և օրհնութեամբ,

Առաջնորդ Զմիւռնիոյ
ՄԵԼՔ. ԵՊԻՍԿ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ

2|14 Յունվարի 1886
Զմիւռնիա

Առ Վսեմաշուք Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեան ի Քաղաքիս

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

ՎԱՂԱՐՇԱԿԵՐՏ, 15 դեկտ.

Իւր անգիր բանաստեղծութեամբք հանրածանօթ Աշըգ Ճիվանի որ ժամանակէ մ՚ի վեր Կարս կը գտնուէր, բստ վերջին տեղեկութեանց տեղական կառավարութեան կողմէ ձերբակալուելով Տփղիս ղրկուած է,

—Ռուսիոյ կառավարութիւնն Կարսի շրջակաները մէն մի Կլանիի (միւտիր) շրջանակին մէջ, որ երկու երեք գիւղ ըսել է, վարժարան կը բանայ և ռուս դասատուներ, գրասեղաններ ու դասագրքեր կ՚ուղարկէ. դասատուին բերող պաշտօնեան Կլանիի միջոցաւ ժողովրդեան երեւելիներն կը հրաւիրէ և կը ծանուցանէ թէ «այս դասատուն «ձեր տղաքներն ուսուցանելու համար «որոշուած է, և տարեկան վարձքն է «800 րուպլի զոր դուք պիտի վճարէք, «նոյնպէս և գրական պիտոյից ծախ«քերն. ուստի առանց յապաղելու ղըր«կեցէք ձեր մանուկներն որ արձանա«գրեմ».— Առ այս կ՚ըսեն թէ մեր վարժարաններն Վեհ. սուրբ Հայրապետի իշխանութեան ներքեւ են, հետեւաբար Նորին Ս. Օծութեան հրամանը կամ Կարսի հոգեւոր հովուին հրամանը չեղած մենք մեր տղաքներ ու աղջիկներ վարժարան չենք ղրկեր։

Այս անակնկալ պատասխանին վրայ պաշտօնեայն բարկանալով՝ կ՚ըսէ Կլանիին տեղացւոց ներկայութեան. «Այս դասատու անոնց համար որոշուած է և ետ չդառնար. դասախօսէ կամ ո՛չ, իւր վարձքն 800 րուպլի ամբողջ կ՚ըստանայ, ուստի սոյն որոշմամբ տեղացւոցմէ հաւաքէք այս պարոնի վարձքն և վճարէ իրեն, ինքն ալ պարտի տարի մ՚սպասել հոս, ուզեն ղրկեն տղայք ուզեն ո՛չ» կ՚ըսէ ու կը մեկնի։ Ասոր վրայ տեղացիք կը դիմեն Կարսի Գեր. Առաջնորդ Ս. Հօր, եղելութիւնն իմանալու համար։

—Բագրեւանդայ Գեր. Առաջնորդին վերջին վիճակագրութենէն յայտնուեցաւ որ բաց ի Պայազիտէն իւր վիճակին պատկանեալ գիւղերու մէջ 1200 կոյս աղջիկներ կան որոնց 800ն 16–25 տարեկան են, նոյնքան ալ չափահաս երիտասարդներ, որոց բստ սովորութեան ամուսնութեան ժամանակնին անցած է, բայց տեղայի ժողովրդեան թէ՛ երկիցս գաղթելուն և թէ՛ մահաուիթ սովի պատճառաւ ընդհանրապէս աղքատացած լինելով, երկրին մէջ Բիւրտերէն մուտ գտած պէշէք կամ Խուլն ըսուած 10–15 լիրա աղջկան գինը չեն կրնար վճարել, հետեւաբար չեն ալ կրնար ամուսնանալ, և այս աղջկան գինն եղող 10–15 լիրայի պատճառաւ ստէպ անյարմար և բռնի ամուսնութիւնք տեղի կ՚ունենան, որոց կը յաջորդեն կարգ մը մահաւիթ ցեղծումներ ... Իրաց այս աղետալի վիճակին գործնական դարման մը ճարելու համար Գեր. Առաջնորդն յատուկ Նամակաւ մը խորհուրդ հարցուցեր է Գեր. Օրմանեան Հօրմէն որ արդէն ամեն պարագայից մէջ կ՚օգնէ։ Արդարեւ Գեր. Օրմանեան իւր ամեն յատկութիւններով առաջնորդաց ցանկին մէջ մեծ տեղ կը գրաւէ. իւր վերադարձէն ի վեր կարին Նախանձելի վիճակ մ՚զգեցած է, երկու սեռէ հազարաւոր մանկունք ամենաբարեկարգ վարժարանաց մէջ ուսման և կրթութեան կենսատու կաթը կը ծծեն. Խրիմեան Ամեն. Հայրիկէն յետոյ չկայ հայ Առաջնորդ մ՚որ Գեր. Օրմանեանի չափ ուսումն ու կրթութիւնը սիրէ, զգայ անոնց կարեւորութիւնն և անձնուիրաբար աշխատի։ Հայ Գեր. Առաջնորդ մ՚որ կարեւոր վիճակի մը հովիւն էր, բսաւ ինձ. «Որդեակ, ո՞վ չգիտեր որ ուսումն ու կրթութիւնը լաւ բան է, բայց մեր ժողովուրդ երբ ունի այլ եւս առաջնորդական իրաւունքներ չի վճարեր»։ Արխալ է այս կարծիք զի փորձով ալ տեսանք որ զգայուններ ու գիտուններ ալ աւելի կը վճարէին։—Խրիմեան Ամեն. Հայրիկ, Վանայ մէջ ստէպ կ՚ըսէր թէ «Օրմանեան ազգին և եկեղեցւոյն պատիւ բերող կղերական մ՚է ու շատ պիտի բարձրանայ»։

—Մոլլա Սիւլէյման գիւղի Հավմէական ազգայնոց հովիւ և Առաջ. փոխանորդ Արժ. Տ. Պետրոս քահանան կողոպտող և մորուքը կտրող չարագործները ձերբակալուեցան ի Պայազիտ։

—Իւչ Քիլիսէի վանքին քով գտնուած Գումլու Պուճագ գիւղէն վեց ամիս առաջ բռնի ամուսնացեալ Նոր հարս մ՚անցեալ օր Հայտարանցի Քուրդ Նատոյին հետ փախաւ։ Գեր. Առաջնորդն որ տեղս կը գտնուէր հեռագրաւ խնդրեց Պայազիտի կառավարիչ փաշայէն որ անմիջապէս Պայազիտ բերուի։ Դըժբախտ հարսն ի ներկայութեան տեղւոյն վարչական ժողովոյ լալագին խնդրեր է Միւթասարրըֆ փաշայէն որ զինքն իւր հօր յանձնեն, և ո՛չ էրկան, զի բռնութեամբ ամուսնացուցին զինքն, անոր համար փախեր է, և եթէ վերստին իւր էրկան տալ ուզեն ինքզինք պիտի մահցնէ։ Միւթասարրըֆ փաշան սոյն իրողութիւնն գրելով Գեր. Առաջնորդին, հարսը յանձնած էր իւր հօր։

—Դարաքիլիսէի շուկայի մէջ այս շաբթու երկու գողութիւնք պատահեցան. Ա. Բաղիշցի Խանամիրեան ի խանութէն գողցուեցաւ 50 մէճիտ և 100 տրամ արծաթեղէն կանացի զարդեր. Բ. ուրիշ խանութէ մը 70 մէճիտ։

Քանի օր առաջ ալ Դարաքիլիսէի կառավարութեան պաշտօնատունն գողեր մտնելով՝ արկղին մէջ 1000 ղրշ.ի չափ պատրաստ դրամ գողնալով՝ կարգ մը կարեւոր թղթեր և անդաւերեր ջուրն են ձգեր. տակաւին այս գողութեանց հետքն գտնուած չէ։

—Տեղւոյս գայմագամ Բէնիկ Բասէնցի Իսմայիլ պէյն բարձրագոյն հրամանաւ պաշտօնանկ լինելով նմա յաջորդեց Դարաքիլիսէի քայմագամ Կարնեցի Րաղըպ պէյն։ Խօսք կայ թէ նորին Մեծութեան ալ պիտի յաջորդէ Խնուսի նախկին գայմագամն որ քանի ամսէ ի վեր ի Կարին կը դատուէր մեկուսն ապտակ մը զարնելուն համար։

—Գեր. Օրմանեան Հայրն նամակ մը գրելով տեղւոյս Գեր. Առաջնորդին Օգոս. Սուլթանի զօրաց Նուէրներ հաւաքելու համար ընտրուած յանձնաժողովն յարգելով, բստ կարողութեան առատապէս նուէրներ տալու համար յորդորեց՛ք, կ՚ըսէր, ամեն կարգի ազգայինն, զի նուիրական պարտականութիւն մ՚է այդ։

Ս. Ա.

ՄՈՒՇ

Դեկտ 16.—Գեր. Տ. Ալէքաթճեան Սրբազան անձանձիր կ՚աշխատի ազգ. գործոց կարգադրման. Ժողովուրդն մեծ համակրութիւն կը տածէ առ Առաջնորդ Սրբազանն։ Ն. Սրբազնութիւն այս անգամ առանձին Փոխանորդարան մը բանալով մեր նախկին Փոխանորդ Միհնաւեան Արժ. Տ. Ցարութիւն քահանայն դարձեալ նոյն պաշտօնին կոչեց, յանձնարարելով նմա հսկել և հոգ տանել անհատական և մասնաւոր խնդրոց կարգադրութեան և ձեռնհասութենէ վեր եղած պարագայից մէջ դիմել իրեն, որպէս զի ինքը միշտ ունենայ տեղւոյս ազգ. կարեւորագոյն և լուծման կարօտ խնդրոց վրայ դարձնել իւր բոլոր ուշն։

Անշուշտ այսու աւելի արագ մտում մը պիտի ստանան Մշոյ ծանր և պարզ խնդիրներն և Գեր. Առաջնորդն հարկաւ Փոխանորդ Տ. Ցարութիւն քահանայի արժանիքը գնահատելով է որ դարձեալ իւր նախկին պաշտօնին կը կոչէ, զոր երեք տարուան ընթացքին մէջ ձրի վարեց։

— Վերջերս Պուլանըխ աշիրաթէն Լողէյանէ կոչուած 20 ի չափ Քիւրդեր հայաբնակ Շէնքէ գիւղի ոչխարաց գոմերուն վրայ յարձակելով՝ հովիւներ զարկեր վիրաւորեր և 19ի չափ ոչխարներ ու հովուաց զէնքերը, զգեստները ևն. առեր տարեր են։ Գիւղացիք թէև օգնութեան հասնելու միջոց ունեցեր են, բայց նկատելով որ իրենք երկթալուն պէս մարդասպանութիւն տեղի պիտի ունենայ, փոխանակ Քըրդաց վրայ երթալու, յԱռաջնորդարան գալով՝ Ս. Առաջնորդին բողոք տուին, որ իրողութիւնը Վսեմ. Կառավարչին յայտնելով՝ ապագայ չարեաց առաջքն առնուելու համար ազդու տնօրէնութիւն մը խնդրեց։ Այս բողոքին վրայ կառավարութեան կողմանէ չորս ոստիկանք և ոստիկանապետ մը ղրկուեցան չարագործներու ետեւէն, ուպէս զի ձերբակալելով Մուշ բերեն։

— Հավմէական Եկեղեցւոյ ծոցը յարող Տ. Բարսեղ քահանայն քաղաքս պատահած գողութեան մը խնդրոյն իբրեւ մեղսակից ամբաստանեալ լինելով՝ կառավարութեան տունէն բերուած է դատուելու համար։ Կարծիք կայ թէ յիշեալ քահանայի մասնակցութիւն պիտի հաստատուի։

—Կայսերական բանակի համար քաղաքիս մէջ ևս հանգանակութիւն բացուած լինելով՝ տեղւոյս Հայերն ալ ամենայն յօժարութեամբ սկսած են մասնակցիլ սոյն հայրենաշէն գործին։ Կը լսեմք որ Գեր. Ս. Առաջնորդն ալ պիտի հրաւիրէ Մշոյ հայ տարրն, բանիւ և արդեամբ իւր դարաւոր հաւատարմութեան վրայ նորանոր փորձեր ցոյց տալ, մասնակցելով Կայս. բանակի համար բացուած հանգանակութեան։

—Երէկ Ալէքաթճեան Սրբազան վեղարի ստորճան շնորհեց Դաշտիս Արդախօնք գիւղի Արժ. Տ. Մկրտիչ քահանայի և միաբան կարգեց զնա Ս. Յովհաննու Վանուց, հաւանութեամբ միաբանութեան յիշեալ Վանքին։

—Երէկ և այսօր ձիւնք սկսաւ պատել մեր ընդարձակ Դաշտն ալ. Նփրատ գետն արդէն սառած է և ճանապարհորդք ձմեռնային կամուրջներու (սառի) վրայէն կը ճամբորդեն։

—Անասնոց հիւանդութիւնն տեղ տեղ սկսած է նուազիլ։

Գ. Տ.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՐՖՈԼՔ ԿՂԶԻՆ

1789ին «Պաունթի» անուն անգլիական առագաստանաւը մասնաւոր պաշտօն մ՚ունենալով Խաղաղական Ովկիանոսի հարաւային մասին մէջ՝ նախ Թահիթի կղզին կ՚այցելէ և այն ինչ աւելի դէպ յառաջ կը շարունակէ իր ճամբան՝ նաւուն մէջ յանկարծ ապստամբութիւն մը կը ծագի, որուն կը մասնակցին բոլոր նաւաստիներն և երեք սպայ։ Նաւապետն, Ուիլըըմ Պլայ, և միւս սպաները մակոյկ մը կը դրուին. քանի մը տակառ ջուր և քիչ մը պաշար կը տրուի անոնց, իրենց թշուառ բաղդին ձգելով զայնս։ Այս տարօրինակ մարդը, Պլայ՝ իր ընկերի կ՚եղեւին մէջ հովերէն ու փոթորիկներէն մղուելով Ովկիանոսը մէկ ծայրէն միւս ծայրը կը չըջի. նախ ինք կը տեսնէ Ֆիժի կղզիներն. ամսուան մէջ Թիմօր կղզին կը հասնի և վերջապէս ապստամբութեան լուրը ինք անձամբ կը տանի Անգլիա։ Ամեն կողմէն զայրոյթի աղաղակ մը կը լսուի հոն, ըստ որում այս տեսակ ապստամբութիւն մը անլուր էր և խիստ չար օրինակ մը կրնար ըլլալ։ Սակայն ապստամբները Թահիթի կղզին կը վերադառնան. նոյն տեղէն բնիկ կիներ կ՚առնուն և կը մեկնին։ Բաւական տարիներ բնաւ լուր մը չ՚առնուիր անոնցմէ. և կը կարծուի թէ Ովկիանոսը այս ապստամբներուն տուած է իրենց արժանաւոր պատիժը. այն ինչ 1808ին Նաւորդ մը հարաւային կողմի լայնութեան 25րդ. աստիճանին վրայ գտնուած մեկուսի ծայրի մը ծովեզրը կը նետուի և հոն Ադամս անուն ծերունի նաւաստի մը կը գտնէ շատ մը կիներով և մանուկներով. «Պաունթի» ապստամբներուն որբեւայրիներն ու սերունդն էին անոնք։ Միւս բոլորն ալ իրենց մէջ ունեցած կռիւներու ատթիւ կորսուած էին։ Այս կղզեցիներուն վրայ առաջին անգամ Պիքի նաւապետը բերաւ վաւերական տեղեկութիւններ՝ 1825ին Բիթքէրն կղզին այցելելով։ Ադամս նաւաստին ողջ էր դեռ։ Այս բանաւոր և մարդասպան ապստամբը նահապետ և սուրբ եղեր էր։ Հաւասարութիւնն ու եղբայրսիրութիւնը՝ եթէ ոչ ազատութիւնը, խաղաղութիւնն ու բարգաւաճումը գէթ կը տիրէին այս կղզւոյն մէջ, ուր մեղքը անծանօթ էր։ Այս փայլուն պատմութիւններ բորբոքեցին երեւակայութիւնները յԱնգլիա. մարդասիրական ընկերութիւնները հանգանակութիւններ բացին և այս կղզեցիներն իրենց թոշակաւորներն ըրին։ Անընդհատ նպաստներ սկսան տեղալ՝ որոնց շնորհիւ բնակչաց թիւը սկսաւ աւելնալ, այնպէս որ քսան տարի չանցած՝ կղզին նեղ գալով անգլիական կառավարութիւնը՝ հասարակաց կարծեաց աղդեցութենէն մղուելով՝ Բիթքէրնցիներուն Նորֆոլք կղզին նշանակեց և զանոնք իր ծախիւք հոն փոխադրեց։ Մի և նոյն միջոցին՝ այս պզտիկ հասարակութեան գլուխը կը գտնուէր նշանաւոր անձ մը, այս էր Նոպս, որ թէեւ Անգլիա ծնած էր՝ այլ բաղդը վինք Բիթքէրն կղզին բերած էր, ուր Ադամսի մեռնելէն վերջ՝ ամենէն գըլխաւոր անձը եղած էր։

1856ին տեղի ունեցաւ Բիթքէրնցւոց փոխադրութիւնը ի Նորֆոլք։ Անգլիական կառավարութիւնը բոլոր բնակիչները, գրեթէ 200 հոգի, հոն փոխադրելէ ետեւ՝ անոնց շնորհեց կղզին, իրեն վերաբերեալ երկու ընդարձակ շէնքեր, ոչխարի հօտեր, քանի մը ձիեր, և մշակման կարեւոր գործիներ. բայց միւս կողմէն իրենց յայտնեց թէ ա՛յլ ևս պէտք չէ որ իրենք զիրենք իբր թոշակաւոր նկատեն, այլ իբր գաղթական, ըստ որում թէ՝ պետական թոշակներն և թէ՝ մասնաւորաց նպաստներն բոլորովին ջնջուած են։

Նոր-Կալի կառավարիչը Նորֆոլքի կառավարիչ կ՚անուանուի, բայց այսու հանդերձ կղզին Օւստրալիոյ գաղթականութեանց չմիանար, այլ անգլիական կառավարութիւնը անոր կը շնորհէ սահմանադրութիւն մը, որու համեմատ կատարեալ ինքնօրինութիւն կը վայելէ այն։

Նոր-Կալի կառավարիչը, որ Սիտնէյ կը նստի, իր պաշտօնավարութեան բոլոր տեւողութեան միջոցին միայն մէկ անգամ կ՚այցելէ Նորֆոլք կղզին։ Ժողովրդային ժողով մը, ուր կը բազմի ամեն արու անհատ, որ քսան և հինգ տարին լրացուցած է, տարին չորս անգամ ի նիստ կը գումարի։ Քուէարկուած ամեն օրէնք կառավարութեան կը հաղորդուին ի վաւերացում։ Մէն մի ընտանիք տարին 15 շիլին տուրք կը վճարէ. ասկէ զատ ուրիշ տուրք չ՚կայ. տարեկան բոլոր հասոյթը 58 անգլիական ոսկի կը հասնի, որով կը վճարուի հասարակութեան բժշկին տարեկան թոշակի, այն է 150 ոսկի մի մասը. միւս մասը Ֆոն կղզին կը վճարէ։ Կղզւոյն գլխաւոր պիտոյքը կը կազմեն ուղիները և եկեղեցւոյ ու դպրոցի մատակարարութիւնը։

Բայց Նորֆոլքի սահմանադրութիւնը այնպիսի հետաքրքրական պայման մը կը պարունակէ, որ ներկայ գաղթականութեանց սկզբունքին բոլորովին հակառակ է և մանաւանդ անգլիական գաղթային քաղաքականութեան սկզբանց։ Նորֆոլք ինչպէս իր բնական դիրքով նոյնպէս և օրէնքով անմատչելի է, եւ ոչ մէկ օտարական կրնայ այս կղզւոյն մէջ հաստատուիլ։ Նորֆոլքի բնակիչներն այս պայմանը պահանջած և ստացած են։ Յարդ. մի միայն «Մէլանէզիացի Միսիոնարութեան» ի նպաստ բացառութիւն մ՚եղած է, ուր Մէլանէզիաի այլ և այլ կղզիներէն հաւաքուած 150ի չափ մանուկներ կը խնամուին կղզւոյն կեդրոնը՝ բնաւ առանց որ և իցէ հաղորդակցութիւն մ՚ունենալու բնակչաց հետ։

Ֆիժի Արշիպեղագոսի կղզիներէն մին է Նորֆոլք. Գուք նաւապետը գտած է զայն և 8600 հարիւրակալ տարածութիւն ունի, որմէ միայն 120ը մշակեալ է։ Բնակչաց թիւն է 470, առանց հաշուելու մէլանէզիացի միսիոնարութեան 150 վայրենի մանուկները։ Վերջին ժամանակներս բնակչաց աճումը կանգ առած է, ըստ որում երիտասարդութեան մէջ առէլութեան բնազդում մը կը նշմարուի՝ ամուսնութեան դէմ։ Ասոր պատճառը այն է որ, այս հասարակութեան բոլոր անդամները իրարու ազգական դարձած են՝ քանի որ հիմնական օրէնք մը ունին բնաւ օտարական չընդունելու կղզւոյն մէջ։ Եւ ահա ասոր համար է նաև որ նոր սերունդին մէջ ֆիզիքական և իմացական ակարութիւն մը կը տեսնուի և սալուններու թիւը զգալի կերպով կ՚աճի։

Այս չարեաց առաջն առնելու համար՝ բնակիչներէն ոմանք կը խորհին մաս մը օտարականներ ընդունիլ իրենց մէջ, բայց կը շուարին թէ ի՛նչ կերպով ընտրեն զանոնք, ըստ որում վստահ են թէ երբ իրենց դռներ բանան մի անգամ, ալ անհնար պիտի լինի զանոնք փակել։

Քանի որ բնութիւնը առատօրէն կը շըռնորհէ, ի՛նչչու աշխատիլ. այս եւս պատճառ մ՚է բնակչաց թուլութեան, որոնք արդէն շատ քիչով կը բաւականանան։ Ուստի այսօր ի՛նչ շինութիւններ, ի՛նչ ուղիներ, ի՛նչ տունկեր որ կը տեսնուին ի Նորֆոլք՝ այն չարագործներուն աշխատութիւններն են, զորս անգլիական կառավարութիւնը կ՚աքսորեր հոն, Բիթքէրնի ժողովուրդն շնորհելէ առաջ։

Այս կղզին կրնայ սրտադրել բարեխառն երկիրներու յատուկ ամեն պտուղներ ու բանջարեղէններ։ Շատ քիչ գուար կը գըտնուի։ Կէտ ձկան որսը արանց մի գլխաւոր զբաղումը կը կազմէ։

Արտաքին յարաբերութիւնները անկանոն են և հազուագիւտ։ Ուր ուրեմն կէտ որսացող նաւակներ, մեծ մասամբ ամերիկացի, թղթատար նաւու պաշտօնը կը կատարեն։ Բայց կը պատահի նաև որ երեք, չորս, հինգ ամիս թէ՛ փոխադրութեան նաւերու պակսութեան և թէ՛ ծովուն ալեկոծ վիճակին պատճառաւ՝ ամեն յարաբերութիւն կ՚ընդհատի դուրսի հետ։ Ահա այն ատեն նախնական պէտքը կազմող բաներ կը պակսին, ինչպէս ալիւր, շաքար, թէյ։ Իրաւ է որ շատ դիւրին է պզտիկ նաւու մը միջոցաւ կանոնաւոր յարաբերութիւն ունենալ Նոր-Գալէտոնիոյ հետ և երկրին բերքերը շահաւոր գնով հոն ծախել, բայց ո՛չինչ կրնայ այս կղզեցւոց թմրութիւնը թօթափել։

Գալով հասարակաց բարոյականին՝ կարծիքները համաձայն չեն, միայն թէ սա աններքելի ճշմարտութիւն մ՚է որ ոճրագործութիւնը բոլոր կղզւոյն մէջ անծանօթ է, թեբեւս ոգելից ըմպելիներ հայթայթել դժուար ըլլալուն համար։ Վերջապէս բարեվարութիւնը և անձնական արժանապատուութիւնը կարծես բնատուր են այս կղզեցւոց։

Ճ.

ԱԶԴ

ՏՕՔԹԷՕՐ Բ. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ՝ այժմ իւր բնակութիւնը Գում-գափու Պատրիարքարանի փողոց թիւ 17 տունն հաստատած ըլլալով, պատրաստ է ամեն օր իրեն դիմող հիւանդներն ընդունելու։

Նաեւ Չորեքշաբթի օրերն ալ ժամ 7–10 ձրիապէս պիտի դարմանէ։

5—8

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Հէյտոքի դեղահատերն, որոց այնքան անհամբերութեամբ կ՚սպասուէր, մայրաքաղաքս հասած են։

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՀԱՏՈՐ

Կենդանային ճիւսուածաբանութիւն եւ Մարդկ. կազմախօսութիւն եւ Բնախօսութիւն.

Աշխատասիրութեամբ Ն. ՏՕՂԱԽՈՐԵԱՆԻ

Բնական պատմութեան դասագրքի մը անհրաժեշտ պէտքն խիստ զգալի տեսնելով, հինգ տարիներէ հետէ այս պակասը լեցնելու կ՚աշխատուի։ Այս աժանելի աշխատութիւնն արդէն իւր աւարտը գտած է և կը բաղկանայ չորս հատորներէ. առաջին Կենդանային ճիւսուածաբանութիւն և մարդկային կազմախօսութիւն ու բնախօսութիւն. Բ. կենդանաբանութիւն, Գ. բուսաբանութիւն, և Դ. հանքաբանութիւն եւ երկրաբանութիւն, որոց իւրաքանչիւրն պիտի կազմուի 20 մեծադիր ութածալ փորմաներէ, պարունակելով 250է աւելի ընտիր պատկերներ։

Ա. հատորի հրատարակութեան արդէն ձեռնարկուած է և առաջին հինգ փորմաներն արդէն լոյս տեսած են։ Ըստ բազմաց խնդրանաց, հրատարակութիւնը փութացնելու համար, բաժանորդագրութեան կը դիմուի և կը ծանուցուի արգոյ հասարակութեան, թէ այս հատորի գինը 40 ղրշ. լինելով, կանխաւ իբր բաժանորդ վճարողաց համար 30ի պիտի տրուի. ուսանողական միութեանց համար մասնաւոր զեղչ կը լինի. Փորմայով ալ կը ծախուի, իւրաքանչիւրն 70 փարայի։

Տպագրութեան մաքրութեան և պատկերաց մասին տարուած խնամոց վրայ գաղափար մը կազմելու համար, բաւ է քըննել ի լոյս ընծայեալ Փորմաները։

Կեդրոնատեղին է «Գիտական Շարժման» գրասենեակը Կ. Պոլիս, Մէրճան, Գաւաք-Գումրու խան և Ֆրէնկեան վաճառանոցը։

Ն. Տ.

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եէրլի իմալը քէչէ, ասէտ իքի պին, պէհէրի օն սէքիզ ղուրուշ.

Գըրգըմ քէչի գըլընտան մաամուլ քէչէսիզ գամանա չուլը, ասէտ պէշ պին, պէհէր ասէտի եէթմիշ իքի ղուրուշ.

Պօզ բէնկլի Մայա տաղը ապասը, արշընը ճէտիտ եիւզ պին, պէհէր արշընը ճէտիտի պէշ ղուրուշ եիրմի իւչ փարա։

Նիզամիյէ էլպիսէ վէ սէրաճխանէ վէ մուլթազիմ անպարլարը իչին իժթիխազ օլունան նիւմունէլէրինէ վէ շուրութը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէն միւզայէտէ օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրագգամ իւչ գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրագգամալէրի իլէ թալիպլէրի եօգլէսինէ օլուպ, քեանունը սանիի բուժինին օն իւչիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնինէ դատար պէհէր կիւն միւնագասալէրի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէկլինտէն, իթա իթմէկէ թալիպ վէ օն տէօրտիւնճիւ սալը կիւնիւ եւսղաէ պէշ թէնզիլինէ բաղլիպ պուլընանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

7 քեանունը սանի 1886

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ասքէրի գըշլա վէ մէքթէպիյ վէ անպար վէ ֆապրիգալարընա ղայրը մէրպութ մէվգիի միւլքիյէթիմէ պուլունան գարագօլխանէ արսասը վէ պաղչէ վէ թարլա միւսըլու վարիտաթը նիզամիյէ խաղինէսինէ այիտ օլան աբաղի վէ էմլագտան միւտէէմմը իճարէլէրի միւնագազի օլանլարընը պին իւչ եիւզ իքի սէնէսի մարթընա տէկին Պապը վալաի Սէրասքէրի չիւպէի մալսուսէսինէ միւզայիտէլէրի իճրա գըլընաճաղընտան, թալիպլէրինին միւտէթէմը մէրգումէ զարֆընտա չիւպէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

4 Քեանունը սանի 1886

2—3

ՖԷՆԻՔՍ PHOENIX FIRE OFFICE

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ ԿԱՆՑՆԻՆ 900,000 Անգլ. Ոսկի, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ, ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 1,000,000 Անգլ. Ոսկի

ՎՆԱՍ ՎՃԱՐԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ցՙ 1 Դեկտեմբեր 1885 14,000,000 Անգլ. Ոսկի

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ

ՖԷՆԻՔՍ իւր տէրանց մէջ ունի Անգլիոյ ամենէն հարուստ և հռչակաւոր գրամատէրքն, այսու ընծայելով ամենակատարեալ ապահովութիւն իւր յաճախորդաց: Ապահովագրութիւն ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ անշարժ կալուածոց, կարասեաց և ապրանաց վրայ, ի Պոլիս և յարուարձանս, կատարեալք ձեռամբ ստորագրելոց որք լիակատար զօրութիւն ունին անմիջապէս և առանց ձեռնամուխ լինելու կարգադրելու վնասներն և կորուստներն:

Թիւ 8 Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա Գործակատարք ՔԼՈՆԱՐԻՏԻՍ եւ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԹՇՆԱՄԻՆ

Բնդարձակ ապահովութիւն վաւերացեալ ի տիեզերս, շնորհիւ ՀԷՅՏՈՒԱՐՏ ի կատարելագործեալ կրքնատներու որք ձեռքով կը գործածուին:

Գործածելու եղանակն. Շիշը կրակին վրայ նետեցէք այնպէս որ կոտրի, գուրս ելնող կազն անմիջապէս կը մարէ բոցերը:

Հարիւրաւոր հրդեհներ այսպէս մարած են շնորհիւ այս կրքնատներուն:

Յոյժ շահաւէտ պայմաններ ու չափաւոր գիներ:

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ի Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 8 և Զագմաղճըլար Եօգուշու, Թիւ 35

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ խազինէսինին ասգաան տօ. Ղուլէ սէնեսի Նիհայեթինէ տէկին միւ. Ճէրաքիմ օլան տուլունաթըր համի Մալիյէ Խազինէսի ճէլիլէսինտէ Ժաաֆիյէսի տուլուն թաահիրաթը իլէ կրամաիւզաանէլէսի լազըմ կէլէն սուրեթ վէ կանունէրիլէրին Նիզամիյէ խազինէսի սէրկի մուամէլէսի թէսդիգիյէ վէ ժաստիգ իյելէրի ինրա օլունաճաղը ճիհէթլէ, նէտլերինտէ սէնէսի մեգբիւ. Ավերջիւէ իլէ տանհա իլէյուտէքի սէնէլէրտէն սէրկի վէ սուրեթ պուլունանլարըն ըսպաթը ազինէսի Նիզամիյէնին մաղրաֆ կիւն. Թերի օլան ճուրմա իրթեսի վէ բէնչշէմ. Լիէն խըհ կլընլէրինտէն ղայրը էյամտէ մէզ. խուր սէրկի գալէմինէ միւրաճաաթ իլ. Դէմէլէրի իլան օլունուր:

5 Քեանունը սանի 1886

2—3

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Արդէն յայտնի է թէ՝ սոյն վիճակահանութիւնն երկու ամիսը անգամ մը տեղի կ'ունենայ արքունի Փողերանոցին մէջ:

Այս անգամ 96րդը պիտի քաշուի յառաջիկայ ըստ եւրոպական 1886 փետր. 1ին—ըստ յունաց յունվ. 20 ին—և 500 թիւեր պիտի շահին. առաջին պարգեւն է այս անգամ 300,000 և երրորդը 25,000 ֆրանք: Ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս այլ և այլ մեծ պարգևներ, իսկ մնացեալ 450 թիւերն 400 ական ֆրանք պիտի շահին:

Շահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է $7\frac{1}{2}$, կէսինը 5 և մէկ քառորդինը 3 գահեկան: Ասոնց մայրերը Թոսունեան և Զարիֆի դրամատուններն են: Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ թղթոյ ալ կ'ընդունուի և ամեն լեզուէ նամակ կ'ընդունուի:

Ի վաղուց ընթացած բաժնեթղթոց շահերն առանց ո և է փոխարինութեան կ'ընդունին:

Կալուածական տրոց գործողութիւնք եւս կը կատարուին:

Յանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին: Դիմել ուղղակի առ

ՄԱՐԳԱՐ Յ. ԳՈՒԼԱԳՍԸԶԵԱՆ

1/13 Ղալաթիա, Կամուրջի գլուխ թիւ 33.

ԱՅԼՐԻ ՋԵՐՐԻ ՓԷԹՈՐԱԼՆ

Այերի Ջերրի Փէթորալն տրամադրէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողոցաւք, բորբոքումն հազանգի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն եւս:

[illegible]

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ եւ ՎԱՐԿԻ

Կեդրոնատեղի 116, Հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Բարիզի Ընդհանուր Խնայողական Սնտուկին գործառնութիւնքն են, Գաղղիոյ կառավարութեան անմիջական «երաշխաւորութեան» ներքեւ գտնուող, և մեծամեծ պարգեւներով վիճակահանութեանց մասնակցող Ֆրանսական արժէթղթոց վաճառումը:

Ընկերութիւնը կազմուած լինելով 24 Յուլիս 1867 թուագրեալ օրինագրին տրամադրութեանց համաձայն, իւր գործողութիւնք Ֆրանսայի կառավարութեան քննութեանն «գոնթրոլ» ենթարկուած են: Այս մեծ և անժխտելի ապահովութիւն մ'է զոր ընկերութիւնն ընծայէ յաճախորդաց:

Ընկերութիւնը կը դիւրացնէ հասարակութեան «ամսական վճարմանց միջոցաւ» գնել մի փոքր հարստութիւն և ունենալ միանգամայն մեծ պարգեւ մը շահելու յոյսն:

Առաջին ամսավճարն տալէն պէս, բաժանորդն կ'ընդունի իւր գնած արժէթղթին թիւն, և կը վայելէ նորա իրաւունքներն, որպէս թէ բաժնեթղթին գինն ամբողջովին վճարած լինէր. հետեւաբար արժէթղթին շահելիք պարգեւներն և տոկոսի կտրոններն իրեն կը վերաբերին:

Ամսական վճարմունք են, ըստ արժէթղթին 5, 10 և 20 ֆրանգ:

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Ընդհանուր Ներկայացուցին Ընկերութեան վասն Թուրքիոյ, Ապտուլլահ Նասի էֆէնտի, 4 Պաղճէ-գաբու, Կ. Պոլիս:

Ներկայացուցիչ ի Պրուսա, Յովհաննէս էֆէնտի Յ. Պօտուրեան

Ներկայացուցիչ ի Զմիւռնիա Միսիւ Փ. Փէթրօգօգինօ:

ՆՈՐՏՏԵՑՉԻ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄԲՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովաւէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան:

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

50

Ֆրանսայի և օտար երկիրներու ամեն հռչակաւոր և վարսայարդարաց քով:

La VELOUTINE

Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CH[les] FAY, Parfumeur
PARIS — 9, Rue de la Paix, 9 — PARIS

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

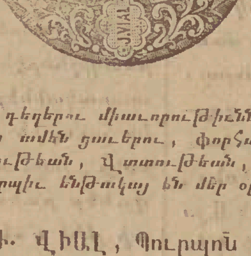

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Ամենազօրաւոր կազդուրիչն զոր պէտք տրամադրել Ապաքինողները, Ծերերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայները և ամեն փափուկ անձինք:

Բաղկացեալ Մկանաց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով:

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վտտութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չուրաշուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս:

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալլէօրանտիի դեղարան Տէյլոր-Սմիթ, Բերա մեծ փողոց 169:

(ՇԱՔԱՐՈՎ ՊԱՏԱԾ)

ՀԷՅՏՈՔԻ

ՆՈՐ ՓԱՅԾԵՂՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Աւսուին ընդհանուր բժշկութեան դարմանայն և տրամադրութեամբ գիւտ մը: Գիտութեան յաղթանակները —Ելեկտրական հեռագիրք, Շոգի, Տպագրութիւն— յեղափոխեցին երկրագնդիս դրութիւնը, և մարդկային կեանքն ըրին լաւագոյն և խնամողագոյն: Այսպէս, թէպէտ անհամար Դեղահատներ կան հիւանդութեանց համար, և մեծ արժանիք վերագրելով հանդերձ անոնց, Տօքթօր Հէյտոքի գիւտը նախամեծար է անոնց ամենքէն և հիմնած է [illegible]

[illegible]

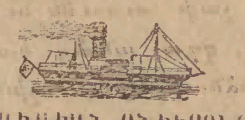

ԻՏԱԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ՔԱՓԷ եւ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Իտալիա մէջ հաղորդակցութեան

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալէք յառաջիկայ շոգենաւն է Ահոնիսէ, որ յունուար 13 ին Մարսիլիայէն և յունվար 20ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Մարսիլիա երթալէք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէնկէեր որ պիտի մեկնի յունուար 18 ին երեկոյեան ժամ 4 ին:

Մեծ շոգենաւն փետրուար 10 ին պիտի մեկնի ի Հավր:

Ուղղակի և դրոշ տոմսակներ

Նաւուղեէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՆՈՒԹԷ ԻԸՊՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

514 Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

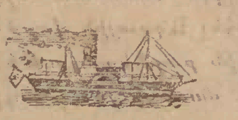

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ագլանդիք	1700
Իպիս	3250	Լոգիւս	800
Մակեդոնիա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սերիլ	700
Սֆինքս	3000		

Սֆինքս շոգենաւը, նաւապետ Քրուք, Լիվրբուլէն ատս հասաւ ընդհանուր վաճառքով:

Թէպս շոգենաւը, նաւապետ Տըֆֆի, յունվար 9ին Լիվրբուլէն ասս կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով:

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԱԼ և ԸՆԿ.

Մէյտանըճը փողոց, Ուիթալ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ

515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՒՍԱԶՐՆ ԿԱՊՈՅՏ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Այս առթիւ ասեւ ս'անցած կը բանին Լիվրբուլի և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Սքանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոգքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նաւիթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պալդէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սայտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Մալթա շոգենաւը, նաւապետ Լավիս, ամսոյս 23 ին Լիվրբուլէն ասս կ'սպասուի:

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ռեւ Նաւահանգստի համար:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ

Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիւք Հաիր լիւ փաշա խան Ղալաթա

511

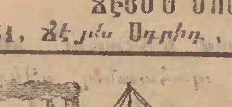

ՊԱՊԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի, Միջերկրականի և Սեւ ծովի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ալա Սոֆիա	3,000	Պըքս
Աքարնա	2,500	Բոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասետոնիա	3,500	Մարշ
Ռումելիա	2,800	Ֆօթըրճիլ

Մասետոնիա շոգենաւն ընդհուպ պիտի ուղեւորի ի Լիվրբուլ:

Բըլանտէն շոգենաւն յունուար 2ին Պաթումէն ասս կուգայ և խմոտոյ վերստին կը մեկնի ի Պաթում:

Պրէճոնիա շոգենաւն յունուար 2ին Լիվրբուլէն ասս կ'սպասուի:

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

513 Գործակալք

ՀԱՆՔԱՅԶՐԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

VICHY

ՎԻՇԻ

Վարչութիւն, Փարէզ 8, Պուլվար Մոնմարթր.

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

PASTILLES DIGESTIVES. — Այս շաքարները Վիշիի մէջ պարունակուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, ախորժաահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ:

SELS de VICHY pour BAINS. — Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ:

Կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն դեղերու և շիշերուն վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ գրոշմը: Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ղալաթիա, Քօմիւրճի խանին դիմացը Թիւ 9, Գ. Փ. Զօրուբեան էֆէնտիի դրամատունը 1886 փետր. 1 (20 յունվար ըստ յունաց) Արքունի փողերանոցին մէջ քաշուելիք Ռումէլիի երկաթուղեաց արժեթուղթերու ամբողջ գումարը շահող մէն մի բաղդատոմսը 5 Ղրուշի կը ծախուի, նաեւ Եւրոպիոյ մեծաշահ անաղան իսկական արժեթուղթեր ու «լօթեր» կառնուին ու կը ծախուին ու շահուած թիւերու փոխարժէքները պաշտօնական ցուցակներու համեմատ անմիջապէս կը վճարուին. Նաև Օսմանեան կառավարութեան քուփօններ ու «նեղ» բըներ, մասնաւորապէս Տօյխէյի քուփօնր, որոնցմով առանց պաշտօնատան դիմելու, պաշտօնական վաւերացեալ «նեղ» բը կ'ըլլան: Նաև բոլոր թաղապետութեանց վերաբերեալ կալուածական տրոց գործողութիւնք կը կատարուին:

Վերոյիշեալ դրամատունը դիմող Մեծարգոյ յաճախորդք թէ մանրամասն տեղեկութեան և թէ գործոց կարգադրման մասին ամեն դիւրութիւն պիտի ունենան:

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ 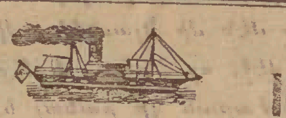 ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1886 Յունուար 1 Չորեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև Յունուար 31

(Բաց է կէսօրէ օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջէ ելնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
2 15	Բ. և Ա. Գավ. Ենիմ. Մեզարպ. Պեօյ. Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
3 —	Ենիք. Ամեն. Միրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէպ. (Ա. ընավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	19
[illegible]	[illegible]	[illegible]

Ժ. Վ.		Թ.
8 45	Պէյլէրպ. Թարապ. Պէյք. Բաշչապ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պեյլեր. Գուզկ. Իւսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մաշ.)	21
10 20	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	23
11 5	Պեյլերպէյիէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ)	19
11 10	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	33

(Բաց է կէսօրէ օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

[illegible]

Կամուրջէն Անատոլուհիսար երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
3 —	Ուղղակի Պէպէք (բացի ուրբաթէ)	28
3 40	Ուղղակի Ա. ընավուտքէօյ	18
4 10	Ուղղակի Պէպէք	19
10 20	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա. ընավ. Պեպ. Բ. Հիսար (Վոսփոր ելնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
11 —	Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա. ընավ. Պեպ. Բ. Հիսար Պօյաճըքէօյ	21
[illegible]	[illegible]	[illegible]

ԻՍՄԻԹՄԱՐ ՔԵՐԹԻԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

[illegible]

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՏՕՆԻ ՕՐԵՐ

[illegible]

ՀԱՅԴԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՏՕՆԻՑ ՕՐԵՐԷՆ

[illegible]

ԻՍՄԻԹՄԱՐ ՍԻՐԿԷՃԻ ԽՈՒԼԼԷՍ

[illegible]